

Kommunstyrelsen

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
KF/KS Kansli	
Ink.	2004 -06- 1 6
Dnr:	326 - 2564 / 2004
Till:	R VII

Revisionsrapport:

Ej verkställda beslut och domar

Omsorgen om funktionshindrade inom Stockholms stad

Revisorsgrupp 1 har vid sitt sammanträde den 14 juni 2004 behandlat revisionsrapporten *Ej verkställda beslut och domar - Omsorgen om funktionshindrade inom Stockholms stad* (Rapport nr 1, januari 2004) som biläggs.

Den 1 juli 2002 infördes sanktionsavgifter för att motverka kommunalt domstolstrots. Vid samma tidpunkt infördes även efter ändringar i kommunallagen en anmälnings- och rapporteringsskyldighet. Lagändringen innebär bl a att de kommunala revisorerna ska granska om nämnderna verkställer domar som gått dem emot.

Av *revisionskontorets rapport* framgår att risken för att staden kommer att få betala sanktionsavgifter är stor på grund av att utbyggnadstakten av bostäder med särskild service för personer med funktionshinder inte motsvarar uppskattat behov. Det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service. Finansiering av driften måste ingå i den övergripande planeringen. Av rapporten framgår även att det finns flera år gamla beslut om kontaktperson vilka inte har verkställts. Det är nödvändigt att stadsdelsnämnderna effektiviserar sitt arbete med att rekrytera och behålla kontaktpersoner.

Revisorsgrupperna 3 och 4 behandlade rapporten vid sitt gemensamma sammanträde den 29 januari 2004 och överlämnade rapporten till alla stadsdelsnämnder och socialtjänstnämnden för yttrande senast den 30 april 2004.

Inkomna yttranden behandlades vid gruppernas sammanträde den 18 maj 2004. Revisorerna beslöt då att överlämna rapporten med yttranden till revisorsgrupp 1 för fortsatt hantering. Revisorerna betonade att planering och utbyggnad av bostäder med särskild service för personer med funktionshinder är en angelägen stadsövergripande fråga.

Revisionskontoret har gjort en sammanställning av inkomna yttranden från nämnderna och bilägger denna.

Sammanfattningsvis instämmer flera stadsdelsnämnder i att det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service. Antalet tillgängliga platser motsvarar inte behovet och

situationen är enligt vad som sägs i yttrandena ohållbar inom några stadsdelar. För personer med speciella krav på resurser och omvårdnad är utbudet dessutom mycket begränsat och väntetiderna kan bli orimligt långa. En central förmedlingsgrupp föreslås av flera nämnder istället för dagens fyra förmedlingsgrupper.

Även finansieringsfrågan tas upp i yttrandena. Flera stadsdelsnämnder pekar på att nämnderna inte får full kostnadstäckning för driften av nya gruppbofästäder. Nämnderna understryker att det är angeläget att pågående översyn av resursfördelningssystemet beaktar detta.

I yttrandena framförs att det inte är rimligt att en enskild stadsdelsnämnd ska betala sanktionsavgift på grund av att staden saknar en övergripande planering. Kostnaderna borde åvila staden centralt.

Av yttrandena framgår även att stadens rekryteringskampanj för kontaktpersoner hösten 2003 var ett bra initiativ och gav ett gott resultat.

Revisorsgrupp 1 konstaterar att det finns allvarliga brister i stadens planering och utbyggnad av bostäder med särskild service för personer med funktionshinder. Redan nu har Stockholms stad ålagts att betala en sanktionsavgift. Länsrättens dom har dock överklagats till kammarrätten.

Vi bedömer att det finns en stor risk för att staden kommer att få betala sanktionsavgifter eftersom det uppskattade behovet vida överstiger utbyggnadstakten de närmaste åren. Vi anser att detta är mycket oroande.

Mot denna bakgrund anser vi att *kommunstyrelsen* skyndsamt måste se över hur planering och utbyggnad av särskilda bostäder för personer med funktionshinder kan effektiviseras. Finansieringen av utbyggnaden måste lösas på ett sådant sätt att enskilda stadsdelsnämnder som tar sitt ansvar för stadens utbyggnad inte missgynnas.

Vi vill framhålla att det är otillfredsställande att personer med funktionshinder inte får det stöd de har rätt till enligt lag eller får vänta orimligt länge innan stödsatser verkställs.

Vi överlämnar härmed rapporten med bifogade handlingar till kommunstyrelsen för **yttrande senast den 29 oktober 2004.**

Bo Dahlström
Ordförande i revisorsgrupp 1

Gunilla Axelsson
Sekreterare

Kopia till:
Stadsdirektören

**Revisionsrapport: Ej verkställda beslut och domar - Omsorgen om funktionshindrade inom Stockholms stad.
Sammanställning av yttranden från SDN och SotN 2004-04-30**

Nämnd	Om kontaktperson	Om särskilda boenden	Övrigt
Bromma	Stadens rekryteringskampanj hösten 2003 var ett bra initiativ och gav ett gott resultat.	Nämnden instämmer i att utbyggnadstakten av särskilda boenden inte motsvarar behovet. Genomförandegruppen och stimulansbidraget har påverkat utvecklingen positivt. Däremot utgör stadsbyggnadskontorets handläggningstid för närvarande en flaskhals i byggprocessen. Det är angeläget att pågående översyn av resursfördelningssystemet för funktionshindrade belyser nämndernas förutsättningar att kunna finansiera fattade beslut.	Nämnden instämmer i att det är av särskild vikt att stadsdelsnämnderna följer hur gällande lagar och riktlinjer tillämpas inom stadsdelen för att garantera hög rättssäkerhet inom omsorgen om funktionshindrade.
Enskede-Årsta			Nämnden har noterat som rvk att det är stor risk för stadsdelsnämnder att få betala <i>sanktionsavgifter</i> . Detta kan inträffa även om stadsdelen skulle täcka det egna behovet eftersom förmedlingsgruppen bevakar behovet inom fyra stadsdelsområden.
Farsta	I nuläget saknas ingen kontaktperson och stadsdelen har ingen större om-sättning av kontaktpersoner.	Nämnden medverkar i stadens arbete för utbyggnad av bostäder med särskild service genom att ingå i stadens arbetsgrupper, genom att bevakna nybyggnadsprojekt och genom om- och tillbyggnad av två gamla gruppboendestäder.	Nämnden följer stadens riktlinjer och ger avslag. Nämnden anser sammanfattningsvis att det är en angelägen fråga som rapporten handlar om.

Nämnd	Om kontaktperson	Om särskilda boenden	Övrigt
Hägersten	Alla beslut om kontaktperson har kunnat verkställas inom rimlig tid under tre senaste åren.	<p>Nämnden är aktiv i planeringsarbetet för nya gruppbostäder inom stadsdelen.</p> <p>Nämnden framför att det är mycket angeläget att staden har ett helhetsgrepp över hur behovet ser ut i stadsdelarna och tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service. Det gäller bl a boende för personer med förvärvat hjärnskada och med skiftande problematik för vilka utbudet av platser är ytterst begränsat och väntetiderna blir orimligt långa.</p>	<p>Nämnden följer stadens riktlinjer och ger avslag.</p> <p>Det är inte rimligt att en enskild stadsdel ska betala <i>sanktionsavgift</i> för att staden saknar en övergripande planering. Kostnaderna borde åvila staden centralt.</p>
HÄSSELBY-VÄLLINGBY	Stadens kampanj har gett ett positivt resultat.	Nämnden delar rvks synpunkt om att det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service samt att även finansieringen av driften måste ingå i planeringen.	<p>Nämnden instämmer i att det inte är rimligt att en person får vänta upp till ett år och ibland längre för att få en beviljad stödinsats.</p> <p>Nämnden delar rvks uppfattning om att omprövning och uppföljning av beslut är viktigt för rättssäkerheten.</p>
Katarina-Sofia	Nämnden har gjort stora ansträngningar för att lösa rekryteringsproblemen med kontaktpersoner.	<p>Nämnden tar upp frågan om att stadsdelsnämnderna inte får full kostnadsäckning när nya gruppbostäder inrättas. Nämnden har inrättat flera nya gruppbostäder som i huvudsak tillgodoser behov hos andra stadsdelsnämnder.</p> <p>Nämnden hemställde hösten 2002 hos KS om en översyn av ekonomiska villkor för drift av gruppbostäder för personer med funktionshinder. En sådan översyn pågår enligt yttrandet.</p>	<p>Nämnden instämmer i vikten av att ge avslag när beslut inte kan verkställas inom rimlig tid.</p> <p>Nämnden riskerar inte i nuläget att drabbas av sanktionsavgifter.</p> <p>Nämnden är negativ till förslaget om att införa sanktionsavgifter även för ej verkställda beslut. Som motiv anges att beslut inte alltid kan verkställas inom rimlig tid av skäl som nämnden inte råår över.</p>

Nämnd	Om kontaktperson	Om särskilda boenden	Övrigt
Kista	Förvaltningen har i regel kunnat verkställa beslut om kontaktpersoner inom rimlig tid.	Nämnden har en ej verkställd dom pga att det saknas en lämplig bostad som motsvarar de speciella krav på resurser och omvårdnad som krävs för personen. Planering av den här typen av bostäder kan ta mycket lång tid och olika lösningar måste prövas utanför stadsdelen. Stadsdelen har ett stort behov av gruppboendestäder för yngre personer.	Nämnden har som målsättning att omgående eller så snart som möjligt tillgodose den enskildes lagliga rätt och önskemål. Nämnden inventerar behov regelbundet och prövar fortlöpande olika förslag.
Kungsholmen	Stadens rekryteringskampanj har varit framgångsvis inom stadsdelen. Nämnden arbetar kontinuerligt med att rekrytera kontaktpersoner och har i nuläget inga ej verkställda beslut. Det kan dock vara svårt att hitta en kontaktperson som passar till den enskilde och dennes behov. Arbetet med kontaktpersoner har lagts på en tjänsteman för att effektivisera arbetet.	En nyligen gjord inventering av förmedlingsgruppen för innerstan visar ett behov av idag på ca 50 platser och ytterligare 30 platser om 2-3 år. Nya objekt kan stå klara först år 2007-2008. Situationen är ohållbar. Planeringsprocessen för utbyggnad av särskilda boenden bör effektiviseras och förutsättningarna måste vara sådana att det finns incitament för den enskilde stadsdelen att aktivt arbeta med utbyggnad. Nämnden instämmer i rvks uppfattning att det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder och att även finansiering av driften måste ingå i den övergripande planeringen. Eftersom antalet äldre minskar inom stadsdelen borde stimulansmedel även kunna omfatta planering av ombyggnad av äldreboenden för att öka antalet bostäder med särskild service.	Nämnden ger avslag om beslut inte kan verkställas inom rimlig tid. Uppföljning av ej tillgodosedda behov är en självklar del av det löpande arbetet. Att använda sanktionsavgifter som påtryckningsmedel för ej verkställda beslut anser nämnden inte som en framkomlig väg för att förbättra situationen för kontaktpersoner.
LILJEHOLMEN	Nämnden instämmer i att det är nödvändigt att effektivisera arbetet med att rekrytera och behålla kontaktpersoner. Nämnden har genomfört en effektivisering genom att en person arbetar på heltid med rekrytering och handledning.	Nämnden understryker vikten av att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service och att finansiering av driften måste ingå i den övergripande planeringen. Nämnden framför att en för staden gemensam och centralt placerad förmedlingsgrupp bör etableras istället för dagens fyra grupper. Vidare att verksamheten vid bostäder med särskild service finansieras fullt ut.	Risken för <i>sanktionsavgifter</i> kan inte helt uteslutas beroende på tillgång av bostäder och budgetläget. Behovet av bostäder är betydligt större än tillgången vilket ligger till grund för avslag. Nämnden erbjuder andra lösningar under tiden. På längre sikt är detta en ohållbar situation som måste få sin lösning.

Nämnd	Om kontaktperson	Om särskilda boenden	Övrigt
Maria-Gamla stan	I syfte att effektivisera arbetet med att rekrytera och behålla kontaktpersoner kommer funktionen att skötas av en person.	<p>Utbyggnadstakten av bostäder med särskild service motsvarar inte det uppskattade behovet. Behovet av gruppbostäder för särskilda grupper bör särskilt uppmärksammas, t ex personer med Aspergers syndrom.</p> <p>Nämnden föreslår att all förmedling av bostäder med särskild service överläts till en central förmedlingsgrupp.</p>	<p>Inom beställarenheten finns en stor medvetenhet om vikten av att gällande lagar och riktlinjer efterföljs. Kan beslut inte verkställas inom rimlig tid bör den enskilde få ett avslagsbeslut som går att överklaga.</p> <p>Förfarandet att avslå en ansökan trots att behov bedöms föreliggande torde sakna lagstöd. Det hade varit intressant att i rapporten ta del av de rättsvårdande myndigheternas inställning till stadens förfarande.</p>
Norrmalm	Förvaltninen har inte de problemen som har framkommit i samband med rvks granskning.	<p>Det stora problemet inom stadsdelen är att bostäder med särskild service inte kan erbjudas inom rimlig tid.</p> <p>Genom förmedlingsgruppens försorg har under de två senaste åren fem personer kunnat flytta in i gruppboenden i annan stadsdel.</p> <p>Nämnden delar rvks uppfattning om att det är angeläget att staden centralt tar sådana initiativ att bostäder med särskild service kan byggas ut snabbare.</p>	<p>Nämnden delar rvks uppfattning om att det är klart otillfredsställande att personer med funktionshinder i vissa fall inte kan erbjudas de insatser och det bistånd de har behov av eller får vänta orimligt länge innan beslut verkställs.</p> <p>Nämnden har gett avslag i ett fall på grund av att behovet inte har kunnat tillgodoses inom tre månader. Detta kan leda till att nämnden får betala en <i>sanktionsavgift</i>. Det finns en risk att framtida ansökningar kommer att avslås trots känt behov.</p>
Rinkeby	<p>Nämnden har hittills inte haft några större svårigheter med rekryteringen.</p> <p>En samlad kontakt- och rekryteringsverksamhet ger de bästa förutsättningarna för en snabb handläggning och bra rekrytering.</p>	<p>Nämnden anser att det är särskilt viktigt att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av gruppbostäder.</p> <p>Finansiering av driften måste ingå i den övergripande planeringen. Verksamheten vid bostäder med särskild service ska finansieras fullt ut.</p> <p>Reglerna för stimulansbidrag till ombyggnation av befintliga bostäder bör ses över för att möjliggöra en ökning av antalet fullvärdiga bostäder.</p> <p>Stadens nuvarande fyra förmedlingsgrupper borde samordnas till en för staden gemensam och centralt placerad förmedlingsgrupp.</p>	<p>Det är känt hos brukarna att det är brist på gruppbostäder vilket troligtvis innebär att man är återhållsam med att ansöka om detta. En insats i form av gruppbostad skulle i en del fall höja livskvaliteten för enskilda personer som idag istället får en kombination av flera insatser.</p> <p>Om en sökande har behov av särskilt boende är det i längden inte rimligt att avslå sådana ansökningar. Endast utbyggnad av bostäder med särskild service kan på sikt lösa problemet för den enskilde och förhindra att staden tvingas betala <i>sanktionsavgifter</i> till staten. Risken för sanktionsavgifter kan inte helt uteslutas.</p>

Nämnd	Om kontaktperson	Om särskilda boenden	Övrigt
Skarpnäck	Trots stadens rekryteringskampanj är det svårt att hitta rätt person som kan godkännas av den enskilde. Enligt socialtjänstförvaltningen är arvodet inte avgörande. Uppdraget utförs dock i de flesta fall på fritiden.	<p>Utför att utbyggnadstakten av bostäder med särskild service inte motsvarar det uppskattade behovet finns ett stort antal bostäder som inte uppfyller standardkravet för fullvärdig bostad.</p> <p>Det finns stora variationer i hur många gruppboendeplatser respektive stadsdelsförvaltning har. Nämnden anser att det är viktigt att alla stadsdelsförvaltningar tar ansvar för utbyggnaden så att en jämn fördelning av gruppboenden uppnås över staden.</p> <p>Nämnden delar rvks uppfattning om att finansiering av driften måste ingå i den kommuncentrala övergripande planeringen.</p> <p>Nämnden har påtalat att stadsdelsnämnderna har på grund av kvalitetshöjningar i boendet fått ökade hyreskostnader. Finansieringsfrågan för höga hyror måste lösas, både för ombyggnation och nyproduktion.</p>	<p>Nämnden delar rvks uppfattning om att det finns en uppenbar risk att staden åläggs att betala <i>sanktionsavgifter</i> till staden på grund av att bedömt behov av bostäder med särskild service inte kan verkställas inom rimlig tid.</p> <p>Det är väsentligt att undvika onödig prövning av sanktionsavgifter i rätten.</p>
SKÄR- HOLMEN	Efter stadens rekryteringskampanj kunde flera kontaktpersoner erbjudas till personer som väntat på att få besluten verkställda.		

Nämnd	Om kontaktperson	Om särskilda boenden	Övrigt
SPÅNGA-TENSTA	Det är oerhört viktigt att den person som får uppdraget som kontaktperson "passar".	<p>Även om stadsdelarna har en god planering fungerar det ändå inte när nya brukare med akuta behov tillkommer. Byggnadsprojekt har dessutom en tendens att ta mycket längre tid än vad som kunnat förutses. Stadsdelen har bl a drabbats av svåra markförhållanden som nämnden inte kunnat göra något åt.</p> <p>Med nuvarande planering och byggnadstakt ser nämnden positivt på möjligheterna att kunna tillgodose behov framöver.</p> <p>De stimulansbidrag som staden delar ut till nya projekt har möjliggjort en helt annan utbyggnadstakt än tidigare.</p> <p>Det är också viktigt att stadsdelarnas behov av medel för årlig drift beaktas i samband med fördelning av medel för att verksamheten ska kunna hållas i gång. Det kan vara svårt att få kostnadstäckning i ett nytt gruppboende som ligger separat.</p>	<p>Nämnden ser det som mycket angeläget att människor som enligt lag har rätt till bostad ska få denna beviljad och verkställd så snart som möjligt.</p> <p>Det är viktigt att alla stadsdelar följer stadens riktlinjer om avslag ifall bedömt behov inte kan verkställas inom rimlig tid. "Rimlig tid", som idag är tre månader, måste omprövas. I Stockholms stad är det inte realistiskt med en så kort tid.</p> <p><i>Sanktionsavgifter</i> ska inte drabba staden för förhållanden som staden inte kunnat rå över.</p> <p>Nämnden anser inte att införandet av sanktionsavgifter automatiskt får till effekt att beslut om kontaktpersoner verkställs snabbare.</p>
Vantör	<p>Nämnden är tveksam till om det finns möjligheter till ytterligare effektiviseringar utifrån erfarenheterna och arbetssättet inom den egna stadsdelen. Som en följd av stadens lyckade rekryteringskampanj startades en del insatser, bl a ett nätverk. Rekryteringsläget för kontaktpersoner har blivit avsevärt bättre.</p> <p>En god matchning av kontaktperson och personen med funktionshinder bidrar till att kontaktmannaskapet blir mer varaktigt. Detta kan i sin tur innebära att det tar lite längre tid innan kontaktperson kan utses.</p>	<p>Nämnden är utifrån erfarenheterna från den centrala genomförandegruppen positiv till att staden centralt bör ta ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service. Erfarenheterna från gruppen är viktiga att ta tillvara oavsett vilka förändringar SPO-utredningen eventuellt leder till.</p>	<p>Nämnden instämmer i den problemskrivning som lämnas i rapporten. Bristen på boenden och kontaktpersoner kan medföra att verkställandet av fattade beslut fördröjs.</p>

Nämnd	Om kontaktperson	Om särskilda boenden	Övrigt
Älvsjö	--	--	Missat att lämna ett yttrande
Östermalm	Nämnden kommer att utse en särskild person som handläggare för alla kontaktpersoner.	Nämnden instämmer i att det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering då det gäller utbyggnad av bostäder med särskild service. Nämnden kommer att se över och utveckla rutinerna för behovsinventering avseende behov av bostäder med särskild service.	Nämnden instämmer i att den enskildes behov av lagstadgade insatser ska tillgodoses. Nämnden följer stadens riktlinjer om avlag på ansökan ifall behovet inte kan tillgodoses inom tre månader.

Anm. Verksamhetschefen har intervjuats för nämnder markerade med versaler.

Nämnd	Om kontaktperson	Om särskilda boenden	Övrigt
Socialtjänstnämnden	<p>I samband med stadens rekryteringskampanj skapades en organisation för kontaktmannarekrytering och informationsmaterial togs fram. Syftet är att detta ska resultera i en årlig lokal kampanj på stadsdelarnas eget initiativ så att situationen med många ej verkställda beslut inte behöver uppstå igen.</p> <p>Kampanjen har också lett till att många nya ansökningar om kontaktperson har inkommit.</p>	<p>Under år 2004 kommer nämnden att göra en ny avstämning av behovet av särskilda boenden. Enligt nämnden är det rimligt att stadsdelarna gör årliga inventeringar av behovet. Rutiner bör finnas för bevakning av att behovet också tillgodoses.</p> <p>Nämnden framför att planeringsläget är betydligt gynnsammare nu när effekter av flerårigt målmedvetet arbete med utbyggnadsfrågor börjar märkas. Behovet av fortsatt utbyggnad kvarstår dock.</p> <p>Det är viktigt att vara med i ett tidigt stadium i planeringsprocessen. Idag finns rutiner för samverkan som sker genom genomförandegruppen.</p> <p>Nämnden anser det oroväckande att flera stadsdelar väljer att inte initiera eller fortsätta utbyggnaden. Detta får till följd att staden går miste om möjligheter till bostäder för personer med funktionshinder.</p> <p>Nämnden delar rvks uppfattning om att ett fastare grepp över planeringen och utbyggnaden bör ske centralt samt att resursfördelningen till driften måste fungera. En översyn av resursfördelning och kostnadsläget pågår.</p> <p>Nämnden instämmer i att stimulansbidrag för utbyggnad även bör kunna omfatta andra boendeformer än gruppboetäder.</p> <p>Nämnden anser att frågan om utbyggnad av bostäder till personer med funktionshinder bör vara en av de mest prioriterade områdena.</p>	<p>Nämnden delar rvks bedömning att staden kan komma att få betala sanktionsavgifter. Det allra bästa är att staden har en kraftfull utbyggnad av bostäder så att förutsättningar för eventuella sanktionsavgifter inte föreligger.</p> <p>Att så få avslag ges kan vara ett tecken på att personer med behov av stödinsatser inte gör någon formell ansökan i den omfattning som kunde förväntas.</p> <p>Nämnden är i princip positiv till förslaget om möjligheten att utdöma sanktionsavgift även för ej verkställda beslut. Nämnden påtalar dock att förändrade förhållanden kan vara orsak till en fördröjning.</p> <p>Nämnden föreslår en bevakningsfunktion för verkställighet i Paraplysystemet.</p> <p>Eventuellt bör ett tillägg införas i stadens riktlinjer inom verksamhetsområdet om att gynnande beslut bara kan gälla i sex månader. Därefter ska ett nytt beslut fattas som bör verkställas t ex inom två månader.</p> <p>En översyn av stadens riktlinjer för förmedling av bostäder med särskild service pågår.</p>

REVISIONSKONTORET

REVISIONSRAPPORT

NR 1 januari 2004

DNR 420/01-04

Ej verkställda beslut och domar **Omsorgen om funktionshindrade inom Stockholms stad**

Risken för att staden kommer att få betala sanktionsavgifter är stor. Revisionskontorets uppföljning visar att antalet ej verkställda beslut och domar har ökat

Utbyggnadstakten av bostäder med särskild service motsvarar inte det uppskattade behovet

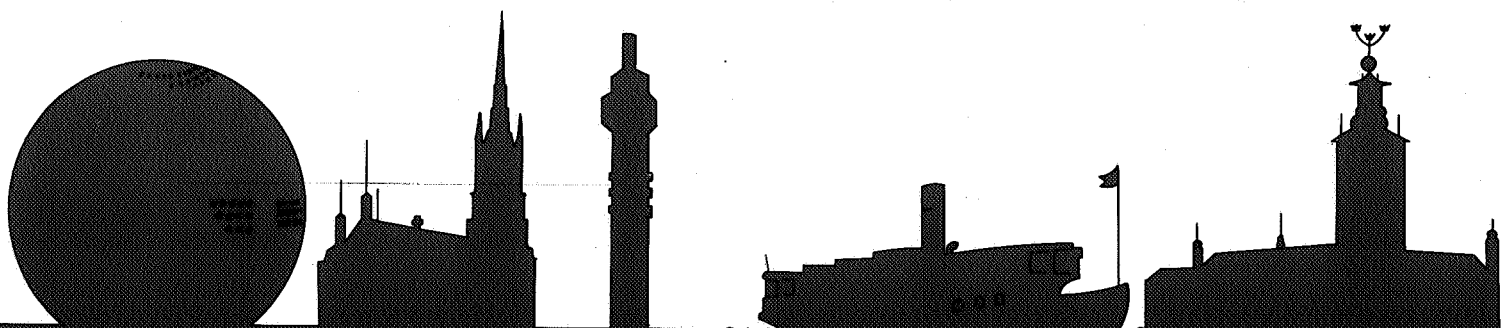
Det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service. Finansiering av driften måste ingå i den övergripande planeringen

Det finns flera år gamla beslut om kontaktperson som inte har verkställts. Det är nödvändigt att stadsdelsnämnderna effektiviserar sitt arbete med att rekrytera och behålla kontaktpersoner

Stadsdelsnämnderna måste regelbundet följa upp det aktuella läget för ej verkställda beslut och domar för att kunna vidta åtgärder

Stadens riktlinjer har stor betydelse för rättssäkerheten för att garantera lika behandling av alla

Redovisade fall om rättslig prövning av sanktionsavgifter tyder inte på kommunalt domstolstrots eller på att staden medvetet förhåller att verkställa beslut och domar. Däremot finns brister i planering och framförhållning

Stockholms stads revisionskontor är fackorganet för revision av stadens nämnder och styrelser med tillhörande förvaltningar. Kontoret biträder de förtroendevalda revisorerna som kommunfullmäktige utser för varje mandatperiod. Enligt särskilt beslut av fullmäktige biträder kontoret även de förtroendevalda bolagsrevisorerna i granskningen av stadens bolag.

Årligen upprättas del- och årsrapporter samt revisionsberättelser, där revisionens synpunkter på verksamheten i en nämnd eller styrelse sammanfattas.

Andra viktiga iakttagelser, arbetsresultat m m under löpande år dokumenteras i revisionsrapporter.

Ytterligare enstaka exemplar av denna rapport kan beställas från:

Stockholms stads revisionskontor
Stadshuset
105 35 STOCKHOLM
Internadress Hantverkargatan 3 A, 1 tr
Tel: 508 29 000 Fax 508 29 399

Till
Samtliga stadsdelsnämnder
Socialtjänstnämnden

Revisionsrapport:
Ej verkställda beslut och domar
Omsorgen om funktionshindrade inom Stockholms stad

Revisionskontoret har under år 2003 genomfört en granskning inriktad mot individuella åtgärder för personer med funktionshinder i enlighet med revisionsplanen för 2003/2004. Resultatet av granskningen redovisas i bifogade revisionsrapport.

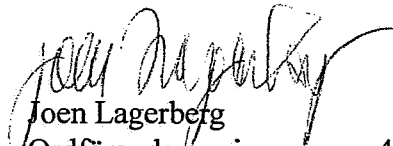
Revisorsgrupperna 3 och 4 har vid sitt gemensamma sammanträde den 29 januari 2004 behandlat rapporten och därvid beslutat att överlämna den för **yttrande senast den 30 april 2004** till samtliga stadsdelsnämnder och socialtjänstnämnden.

Vi vill särskilt betona vikten av att stadsdelsnämnderna följer hur gällande lagar och riktlinjer tillämpas inom stadsdelen för att garantera hög rättssäkerhet inom omsorgen om funktionshindrade. Vi bedömer att det finns en uppenbar risk att staden kommer att drabbas av sanktionsavgifter på grund av att bedömt behov av bostäder med särskild service inte kan verkställas inom rimlig tid. Nämndernas planering och framförhållning bör ha siktet inställt på att staden inte kommer att åläggas att betala sanktionsavgifter till staten.

Rapporten kommer att behandlas av revisorsgrupp 1, som granskar kommunstyrelsen, efter det att yttrandena inkommit från nämnderna.

På revisorernas vägnar

Gun Risberg
Ordförande, revisorsgrupp 3

Joen Lagerberg
Ordförande, revisorsgrupp 4

Kopia till:
Stadsdelsdirektörerna
Direktören för socialtjänstförvaltningen

Sammanfattning

I enlighet med revisionsplanen för år 2003/2004 har revisionskontoret genomfört en granskning inriktad mot individuella åtgärder för personer med funktionshinder. Bakgrunden är att det förekommer att personer med funktionshinder inte får det stöd de har rätt till enligt lag eller tvingas vänta oacceptabelt lång tid innan individuella stödinsatser verkställs.

Granskningen har särskilt riktats mot statens medel mot kommunalt domstolstrots samt risken för att staden kommer att åläggas att betala sanktionsavgifter.

Risken för att staden kommer att åläggas att betala sanktionsavgifter är stor

Länsstyrelsen i Stockholms län följer aktivt upp om alla domar som går emot en nämnd också verkställs, vilket bidrar till ökad risk för att staden kommer att åläggas att betala sanktionsavgifter.

I samband med länsstyrelsens uppföljningar bör stadsdelsnämnderna till länsstyrelsen redovisa orsakerna till dröjsmål på ett utförligt sätt och om nämnderna har konkreta planer för att verkställa aktuella domar. Detta är väsentligt för att undvika onödig prövning av sanktionsavgifter i rätten. Handläggning av sanktionsavgifter är en lång och tidskrävande process som tar omfattande resurser i anspråk.

Redovisade fall om rättslig prövning av sanktionsavgifter för staden tyder inte på kommunalt domstolstrots. Däremot finns brister i planering och framförhållning

Stadsdelsnämnderna har i alla de fyra fall, som avser prövning av sanktionsavgifter, följt gällande riktlinjer och avslagit den enskildes ansökan på grund av att behovet av bostad med särskild service inte har kunnat verkställas inom rimlig tid.

Stadsdelsnämnderna anger i sina yttranden till länsrätten som orsak till dröjsmålen att tidsplanerna för nybyggnation har försenats på grund av orsaker som nämnden inte kunnat rå över. Andra faktorer som påverkat dröjsmålet är den enskildes önskemål som ska tillmötesgå så långt det är möjligt. Som exempel kan nämnas att den enskilde har tackat nej till erbjudandet, önskat en annan boendeform eller vill avvakta tills planerad bostad blir färdig.

Länsrättens prövning av sanktionsavgifter resulterade i maj 2003 i en fällande dom och tre avslag på länsstyrelsens ansökan. Stockholms stad/Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har ålagts att till staten betala en särskild avgift om 250 000 kr. Nämnden har överklagat länsrättens dom till kammarrätten som i november 2003 har beviljat prövningstillstånd.

Stadens riktlinjer har stor betydelse för rättssäkerheten för att garantera lika behandling av alla

Stadens riktlinjer är ett bra handläggarstöd och har stor betydelse för rättssäkerheten. Riktlinjerna garanterar lika behandling av alla och en kontinuitet i ärendehantering vid byte av handläggare.

Om ett beslut om bistånd och insatser inte kan verkställas inom rimlig tid bör stadsdelsnämnden besluta om avslag som går att överklaga. I annat fall sätts rättssäkerheten ur spel. För den enskilde är det helt avgörande att nämnden följer gällande riktlinjer om avslag. Det åvilar stadsdelsnämnden att följa hur gällande lagar och riktlinjer tillämpas för att garantera hög rättssäkerhet.

Stadsdelsförvaltningarnas förhållandevis ljusa bild av planeringsläget överraskar

Alla stadsdelsförvaltningar har svarat på ett frågeformulär om nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

De flesta stadsdelsförvaltningar anser att nämnden/förvaltningen generellt har en god planering och framförhållning för att tillgodose framtida behov av stödinsatser. Detta gäller även behovet av bostäder med särskild service. Nästan alla förvaltningar anger samtidigt att det i nuläget är svårt att verkställa beslut om bostäder inom rimlig tid.

Revisionskontoret har uppmärksammat att tre stadsdelsförvaltningar har svarat "vet ej" på frågan om nämnden löper risk att bli ålagd sanktionsavgifter. Revisionskontoret anser att en stadsdelsnämnd måste ha en sådan kontroll och överblick över verksamheten att risken för sanktionsavgifter går att bedöma.

Revisionskontorets uppföljning visar att antalet ej verkställda beslut och domar samt avslag trots bedömt behov har ökat vid en jämförelse med länsstyrelsens senaste uppföljning

Alla stadsdelsförvaltningar har svarat på en enkät om förekomst av ej verkställda beslut och domar samt beslut om avslag trots bedömt behov per den 1 oktober 2003. Antalet ej verkställda beslut och domar samt avslag trots bedömt behov har ökat vid jämförelse med länsstyrelsens senaste uppföljning per den 1 januari 2002.

Stadsdelsnämnderna måste regelbundet följa upp det aktuella läget för ej verkställda beslut och domar för att kunna vidta åtgärder.

Revisionskontoret bedömer att stadsdelsnämnderna inte medvetet förhalar att verkställa beslut. Däremot får den enskilde i vissa fall vänta orimligt länge på att få den beviljade stödinsatsen

Stadsdelsförvaltningarna bör regelbundet följa upp och ompröva alla aktuella beslut för att den enskilde ska få det stöd som den enskilde har rätt till enligt lag.

Stadsdelsnämnderna bör ha en god planering och framförhållning för att kunna tillgodose aktuella och framtida behov av bostäder med särskild service. Stadsdelsförvaltningarna bör göra regelbundna behovsinventeringar eftersom behovet förändras över tiden.

Det är nödvändigt att stadsdelsnämnderna effektiviserar sitt arbete med att rekrytera och behålla kontaktpersoner

Det är inte rimligt att det finns flera år gamla beslut om kontaktperson som inte har verkställts på grund av att personal saknas.

Det är nödvändigt att stadsdelsnämnderna effektiviserar sitt arbete med att rekrytera och behålla kontaktpersoner. Som läget är idag beslutar stadsdelsförvaltningarna inte om avslag vilket förutsätter att stödinsatsen också verkställs inom rimlig tid.

Utbyggnadstakten av bostäder med särskild service motsvarar inte det uppskattade behovet. Det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service

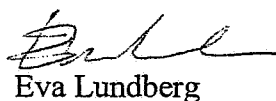
Det finns en uppenbar risk för att staden åläggs att betala sanktionsavgifter till staten på grund av att bedömt behov av bostäder med särskild stöd inte kan verkställas inom rimlig tid. Utöver att utbyggnadstakten av bostäder med särskild service inte motsvarar det uppskattade behovet finns ett stort antal bostäder som inte uppfyller standardkraven för fullvärdig bostad.

Det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service. Även finansiering av driften måste ingå i den övergripande planeringen.

Kommunfullmäktige har i KF-budget 2004 gett kommunstyrelsen i uppdrag att utreda frågan om utbyggnadsbehovet samt styrning och resurser inom omsorgen om funktionshindrade. Frågan är väsentlig för hela staden.

Ulla Pöljö
Projektledare

Elisabeth Englund
Revisor

Eva Lundberg
Revisor

INNEHÅLL

Sid

1	Inledning	1
1.1	Syfte och avgränsning.....	2
1.2	Genomförande.....	2
1.3	Rapportens uppläggning	3
2	Stockholms stads handikappolitik	3
3	Statens medel mot kommunalt domstolstrots	4
3.1	Lagändringar i SoL och LSS.....	4
3.2	Handläggning av sanktionsavgifter.....	5
4	Handläggarstöd och rättssäkerhet	7
5	Sanktionsavgifter och vitesförelägganden inom staden.....	9
5.1	Domar om sanktionsavgifter.....	9
5.2	Vitesförelägganden avseende domar före den 1 juli 2002.....	12
6	Statens uppföljning av ej verkställda beslut och domar samt avslag enligt SoL och LSS	13
7	Revisionskontorets uppföljning inom stadsdelsnämnderna.....	15
7.1	Frågeformulär om nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd och insatser	15
7.2	Enkäter om ej verkställda beslut och domar samt avslag	17
8	Intervjuer inom fyra stadsdelsförvaltningar.....	19
9	Utbyggnad av bostäder för personer med funktionshinder inom staden	22
9.1	Planprocessen.....	22
9.2	Boendevalternativ enligt LSS	22
9.3	Stadens arbete med bostäder med särskild service	23

Bilagor

- Bilaga 1:** Två regeringsuppdrag som berör personer med funktionshinder
- Bilaga 2:** Tidigare revisionsrapporter som berör personer med funktionshinder
- Bilaga 3:** En kort sammanfattning av handikappolitiken på det internationella och nationella planet
- Bilaga 4:** Sanktionsavgifter - hur går det till
- Bilaga 5:** Beslut om bistånd och insatser
- Bilaga 6:** Frågeformulär om nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS inom omsorgen om funktionshindrade
- Bilaga 7:** Sammanställning av svaren i frågeformuläret
- Bilaga 8:** Enkäter om förekomst av ej verkställda beslut och domar samt beslut om avslag trots bedömt behov
- Bilaga 9:** Sammanställning av enkätsvaren
- Bilaga 10:** Förkortningar

1 Inledning

Individuella insatser för personer med funktionshinder regleras i flera lagar, bl a i socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

- Under senare år har landets kommuner i tilltagande omfattning inte verkställt domar som är gynnande för den enskilde. Med anledning av denna utveckling har regering och riksdag vidtagit åtgärder genom lagändringar i SoL och LSS. Den 1 juli 2002 infördes *sanktionsavgifter* för att motverka kommunalt domstolstrots.

Den 1 juli 2002 infördes även efter ändringar i kommunallagens (1991:900), KL kap. 9 en *anmälnings- och rapporteringsskyldighet för revisorer* för att möjliggöra en effektiv kontroll av att de allmänna förvaltningsdomstolarnas avgöranden inte åsidosätts. Lagändringen innebär att de kommunala revisorerna ska granska om nämnderna verkställer domar som gått emot dem.

Om revisorerna misstänker domstolstrots ska de anmäla detta till berörd nämnd. Om nämnden efter en sådan anmälan inte vidtar åtgärder utan oskäligt dröjsmål är revisorerna skyldiga att rapportera detta till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige kan efter revisorernas bedömning vägra en nämnds ledamöter ansvarsfrihet för föregående års verksamhet enligt kommunallagen. Kommunfullmäktige kan också med stöd av kommunallagen entlediga ledamöter från deras uppdrag.

För närvarande pågår två *regeringsuppdrag* som berör granskningsområdet. Uppdragen omfattar utredningar dels av tillgången till platser i särskilda boendeformer dels av frågor kring kommuners och landstings underlåtenhet att verkställa beslut. Se *bilaga 1*.

Stadens revisorer har under senare år uppmärksammat situationen för personer med funktionshinder. Revisionskontorets granskning av hur Stockholms stad arbetar för att uppnå målet om delaktighet och jämlikhet för personer med funktionshinder har bl a redovisats i en *revisionsrapport* om *Stadens arbete för ökad tillgänglighet* i mars 2003. Granskningen var främst inriktad mot generella åtgärder inom området fysisk tillgänglighet.

I *bilaga 2* redovisas tidigare revisionsrapporter som berör personer med funktionshinder.

I *bilaga 3* lämnas som bakgrund en kort sammanfattning av handikappolitiken på det internationella och nationella planet. I bilagan redovisas även viktigare lagar som styr generella och individuella insatser.

1.1 Syfte och avgränsning

I enlighet med revisionsplanen för år 2003/2004 har revisionskontoret genomfört en granskning inriktad mot individuella åtgärder för personer med funktionshinder. Bakgrunden är att det förekommer att personer med funktionshinder inte får det stöd de har rätt till enligt lag eller tvingas vänta oacceptabelt lång tid innan individuella stödsatser verkställs.

Syftet med denna granskning är att undersöka

- ☐ I vilken omfattning personer med funktionshinder i Stockholms stad inte får det stöd de har rätt till enligt lag
- ☐ I vilken omfattning beslut och domar inte verkställs inom rimlig tid
- ☐ Om staden har en god planering och framförhållning för att täcka behovet av bostäder med särskild service.
- ☐ Bedöma risken för att staden kommer att åläggas att betala sanktionsavgifter.

I granskningen har särskilt ingått statens medel mot kommunalt domstols-trots.

1.2 Genomförande

Utgångspunkter för granskningen har varit FN:s 22 standardregler samt Stockholms stads handikapplan/policy och anvisningar samt lagar som berör personer med funktionshinder, bl a socialtjänstlagen (SoL) samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Granskningen har även utgått från stadens Riktlinjer för insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder samt Socialstyrelsens stöd för rättstillämpning och handläggning för Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS.

I granskningen har även ingått aktuella domar och beslut samt rapporter, instruktioner, nämndhandlingar och övriga dokument som berör granskningsområdet.

Granskningen har omfattat intervjuer med sociala enheten vid länsstyrelsen i Stockholms län, juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningens stab.

Även stadens funktionshinderombudsman (FO) har intervjuats. Funktionsombudsmannens uppgift är att arbeta med övergripande policyfrågor och principer samt initiera förslag hos berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Alla stadsdelsnämnder har varit delaktiga genom att förvaltningarnas verksamhetschefer för omsorgen om funktionshindrade har svarat på ett frågeformulär om nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS inom omsorgen om funktionshindrade samt enkäter om ej verkställda beslut och domar samt avslagsbeslut trots bedömt behov.

Granskningen har också omfattat intervjuer med verksamhetschefer inom stadsdelsförvaltningarna Hässelby-Vällingby, Liljeholmen, Skärholmen och Spånga-Tensta.

Rapporten har faktakontrollerats av alla stadsdelsnämnder och övriga berörda.

1.3 Rapportens uppläggning

Rapportens olika avsnitt har följande innehåll:

- Avsnitt 2* Redogör kort för Stockholms stads handikappolitik
- Avsnitt 3* Redogör för statens medel mot kommunalt domstolstrots
- Avsnitt 4* Behandlar handläggartöd och rättssäkerhet
- Avsnitt 5* Redovisar domar om sanktionsavgifter och vitesförelägganden inom Stockholms stad
- Avsnitt 6* Redovisar statens uppföljning av ej verkställda beslut och domar samt avslag enligt SoL och LSS
- Avsnitt 7* Redovisar revisionskontorets uppföljning inom stadsdelsnämnderna
- Avsnitt 8* Redovisar intervjuer inom fyra stadsdelsförvaltningar
- Avsnitt 9* Belyser behovet av bostäder och hur staden arbetar med frågan

2 Stockholms stads handikappolitik

Stadens handikapplaner

Stadens handikapplan utgår från FN:s 22 standardregler. Kommunfullmäktige fastställde år 1999 en *Handikapplan för Stockholms stad/policy och anvisningar*. Av policyn framgår att handikappfrågorna ska ingå som en naturlig del i stadens alla verksamheter. Anvisningarna anger vad som ska ingå i de lokala handikapplanerna.

Stadens nämnder och styrelser ska upprätta *lokala handikapplaner* i anslutning till sina verksamhetsplaner. De lokala planerna ska innehålla konkreta åtgärder, tidplan, uppgift om ansvarig samt uppgift om kostnad för genomförandet av en åtgärd. Planerna utvärderas och revideras årligen. Handikapprådets erfarenhet och kompetens ska användas i arbetet med handikapplaner. Socialtjänstnämnden har i uppdrag att samordna uppföljningen av nämnders och styrelser lokala handikapplaner.

Stadens *handikappråd* består av kommunstyrelsens handikappråd (KHR) och nämndanknutna handikappråd. Det finns ett förslag till nya instruktioner för stadens handikappråd med flera förändringar. Revisionskontoret har därför valt att inte redovisa gällande instruktioner. Förslaget kommer att behandlas under år 2004.

Revisionskontorets kommentarer

Revisionskontoret framförde i rapporten om Stadens arbete för ökad tillgänglighet att stadens handikappolitik är otydlig och att stadens handikapplan inte ger tillräcklig vägledning om vad staden vill uppnå för de funktionshindrade i Stockholm. Handikappråden måste ges möjlighet att delta aktivt i planprocessen. Ett nytt förslag till Handikappolitiskt program för Stockholms stad har tagits fram. Beslut förväntas under våren 2004.

Revisionskontoret framförde också i rapporten att formerna för samverkan med handikappråden måste utvecklas. Nya instruktioner för handikappråden är under framtagande.

3 Statens medel mot kommunalt domstolstrots

3.1 Lagändringar i SoL och LSS

Föreläggande och vite

Från och med den 1 juli 2000 fick länsstyrelsen möjlighet att förelägga en kommun att verkställa en gynnande dom för den enskilde efter ändringar i socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Föreläggandet får förenas med ett vite för kommunen. Den enskilde kan ansöka hos länsstyrelsen om ett föreläggande. Ett föreläggande kan även initieras av länsstyrelsen. Länsstyrelsen ansöker om utdömande av vite hos länsrätten som fastställer ett vitesbelopp. Genom lagändringarna fick länsstyrelsen ett påtryckningsmedel för att tvinga fram verkställighet av en dom som vunnit laga kraft. Bestämmelserna gäller vid dröjsmål med verkställighet av en dom som meddelats före den 1 juli 2002, dvs fram till att bestämmelserna om föreläggande av vite ersattes med sanktionsavgifter.

Sanktionsavgift

Den 1 juli 2002 trädde nya bestämmelser i kraft för att motverka kommunalt domstolstrots genom att införa sanktionsavgifter. Lagändringarna i socialtjänstlagen, SoL (16 kap. 6 a-6 d §§) och lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS (28 a-28 d §§) innebär att kommunen som juridisk person åläggs att betala en särskild avgift vid underlåtenhet att verkställa ett avgörande från förvaltningsdomstol i ärende som omfattas av SoL eller LSS.

Sanktionsavgiften fastställs till lägst tio tusen kronor och högst en miljon kronor. Olika faktorer påverkar avgiftens storlek, bl a hur länge den enskilde har väntat på insatsen efter domen, kostnaden för den insats som inte tillhandahållits i enlighet med lagens krav och den besparing som dröjsmålet medfört för kommunen. Avsikten är att avgiften ska sättas så högt att den motverkar domstolstrots.

Ansökan om sanktionsavgift görs av länsstyrelsen och prövas av länsrätten. Avgiften utgör en obligatorisk påföljd som endast kan bortfalla om synnerliga skäl föreligger. Synnerliga skäl är omständigheter som legat utanför kommunens kontroll. I ringa fall ska inte någon avgift tas ut. Avgiften tillfaller staten. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Om kommunen även fortsättningsvis underlåter att följa länsrättens dom finns i princip inte något som hindrar att en ny sanktionsavgift döms ut för en ytterligare period.

3.2 Handläggning av sanktionsavgifter

En dom om sanktionsavgift är förenad med en lång följd av handlingar. Se *bilaga 4*.

Ett ärende inleds med att den enskilde ansöker om bistånd enligt SoL och/eller insatser enligt LSS och får ett avslag från nämnden.

Den enskildes överklagan skickas först till den nämnd som har beslutat om avslag för att konstatera om överklagan kommit in i rätt tid, sk rättidsprövning. Samtidigt tas ställning till om beslutet ska omprövas eller omgående skickas vidare till länsrätten.

Om länsrätten fastställer en dom till den enskildes fördel följer länsstyrelsen upp hur ärendet ligger till genom att begära uppgifter från berörd nämnd. Om domen inte har verkställts ansöker länsstyrelsen hos länsrätten om sanktionsavgift och föreslår ett belopp. Länsstyrelsen bör ansöka om sanktionsavgift utan onödigt dröjsmål dock senast inom två år från det domen vunnit laga kraft.

Nämnden bereds tillfälle att lämna ett yttrande till länsrätten. Även länsstyrelsen lämnar ett yttrande till länsrätten med anledning av nämndens yttrande. Länsstyrelsen tar i sitt yttrande ställning till om nämnden har framfört några omständigheter som medför att länsstyrelsen har skäl att ompröva sin ansökan, t ex föreslå en lägre avgift. Efter det beslutar länsrätten genom dom om sanktionsavgift. Länsstyrelsen utkräver att avgiften betalas.

Efter domen om sanktionsavgift följer länsstyrelsen på nytt upp om nämnden har verkställt den ursprungliga domen som gått emot nämnden. Om så inte är fallet kan länsstyrelsen lämna en ansökan om ny sanktionsavgift enligt samma förfarande.

Länsstyrelsen i Stockholms län, sociala enheten har intervjuats av revisionskontoret. Länsstyrelsen följer aktivt upp alla domar som går emot en nämnd genom att begära uppgifter från nämnden. Nämndens svar till länsstyrelsen är avgörande för fortsatt hantering. Godtar länsstyrelsen nämndens svar avslutas ärendet. Om nämnden inte har verkställt domen avvaktar länsstyrelsen och tar på nytt kontakt för att följa upp hur ärendet ligger till. Om kommunen fort-

farande inte har verkställt domen lämnar länsstyrelsen en ansökan om sanktionsgift till länsrätten.

Nämndens yttrande till länsrätten är avgörande för hur rätten bedömer. Länsstyrelsens yttrande till länsrätten över nämndens yttrande kan innebära ett nytt förslag som är till det bättre för nämnden. Länsstyrelsen tar t ex hänsyn till om den enskilde har fått ett erbjudande om bostad men tackat nej.

I domar m m finns exempel på förmildrande omständigheter, t ex att dröjsmålet inte är bagatellartat men det kan ändå inte anses rimligt att lasta kommunen för vad som förekommit. Det kan vara omständigheter som legat utanför kommunens kontroll, oförutsedda händelser som kommunen inte har kunnat råda över eller att kommunen gjort vad som kan förväntas. Resursbrist är dock inget godtagbart skäl för att inte tillhandahålla insatsen.

Vid fastställandet av beloppet beaktar rätten särskilt hur länge dröjsmålet har pågått och hur allvarligt fallet i övrigt kan anses vara.

Juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret har intervjuats av revisionskontoret om bl a hantering av yttranden avseende sanktionsavgifter. En del stadsdelsförvaltningar har egen juridisk kompetens men vid behov kan förvaltningarna kontakta juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret för samråd. Juridiska avdelningen har kännedom om rättsfall, förarbeten och kan argumentera i sak utifrån ett mer översiktligt perspektiv. Det har inträffat att juridiska avdelningen har fått orimligt kort tid (en dag) för att lämna synpunkter på förvaltningarnas förslag till yttranden. Om nämnden inte hinner lämna sitt yttrande inom angiven tid finns möjlighet att begära anstånd.

Revisionskontorets kommentarer

Länsstyrelsen i Stockholms län följer aktivt upp om alla domar som går emot en nämnd också verkställs, vilket bidrar till ökad risk för att staden kommer att åläggas att betala sanktionsavgifter.

I samband med länsstyrelsens uppföljningar bör stadsdelsnämnderna redovisa orsaker till dröjsmål på ett utförligt sätt och om nämnderna har konkreta planer för att verkställa aktuella domar. Detta är väsentligt för att undvika onödig prövning av sanktionsavgifter i rätten. Handläggning av sanktionsavgifter är en lång och tidskrävande process som tar omfattande resurser i anspråk.

Stadsdelsnämndens yttrande till förvaltningsdomstolar har stor betydelse för rättens bedömning och domslut. Stadsdelsförvaltningarna bör vid behov samråda med juridiska avdelningen som bör få rimlig tid för att lämna sina synpunkter.

4 Handläggarstöd och rättssäkerhet

Grundläggande för myndighetsutövning är att de beslut som fattas ska vara sakligt och rättsligt riktiga. Överklagan av ett beslut till högre instans är det viktigaste medlet för att få ett beslut ändrat. Beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan överklagas med förvaltningsbesvär av den enskilde. Den beslutande myndigheten har också möjlighet att själv ompröva sitt beslut, sk självrättelse. I förvaltningslagen (FL) anges förutsättningar för omprövning.

I **bilaga 5** redovisas vilken typ av stöd och service som kan beviljas enligt SoL och LSS till personer med funktionshinder.

Rimlig tid för att verkställa beslut

Huvudregeln är att beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska verkställas *omedelbart*. Detta gäller även domar om inte rätten förordat att domen ska gälla först sedan den vunnit laga kraft. Vad som avses med att beslutet ska verkställas omedelbart får dock avgöras från fall till fall.

Justitieombudsmannen (JO) har gjort följande uttalanden om rimlig tid för verkställighet av bostad med särskild service:

Från JO:s beslut om verkställighet av positiva myndighetsbeslut framgår att en framställan bör bifallas om kommunen med säkerhet kan tillhandahålla den begärda insatsen inom rimlig tid. Datum för inflyttning bör anges i beslutet. Vad som kan anses vara rimlig tid får bedömas i varje enskilt fall men bör inte överstiga *tre månader*. Gör kommunen den bedömningen att beslutet inte kan verkställas inom denna tid bör framställan avslås. I beslutet bör anges när sökanden har möjlighet att återkomma och få ett positivt besked. I beslutet bör anges vilka alternativa insatser som kan erbjudas i avvaktan på att bostad kan erbjudas. (Dnr 2577-2000)

Det är av stor betydelse för den enskilde att bostaden, servicegraden och grannförhållanden är anpassade till behoven. Att kräva att en sådan anpassad bostad finns tillgänglig i samma ögonblick som behovet aktualiseras skulle enligt JO vara att gå för långt. Med en rimlig framförhållning menar dock JO att en individanpassad bostad bör kunna ordnas utan sådant dröjsmål att det kan anses stå i strid med omedelbarhetskravet. Ett dröjsmål på *över ett år* är enligt JO *aldrig godtagbart* - inte ens när de individuella kraven på boendet är speciella. (JO 1993/94 sid 314).

Stöd och riktlinjer

Både Socialstyrelsen och Stockholms stad har tagit fram stöd och riktlinjer för rättstillämpning och handläggning av ärenden inom omsorgen om funktionshindrade. Grundregeln är att handläggning av ett ärende ska ske skyndsamt.

Socialstyrelsen har sammanställt en handbok om *Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS* (SoS mars 2003). Publikationen ingår i Stöd för rätts-tillämpning och handläggning och vänder sig i första hand till handläggare och beslutsfattare i kommunerna samt personal som arbetar inom de olika boendeformerna.

Stadens riktlinjer

Riktlinjer för insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder (KS april 2002)

Enligt riktlinjerna ska beslutad insats om bostad för vuxna verkställas inom rimlig tid. Om det krävs längre tid än *tre månader* ska ansökan avslås med motiveringen att insatsen, som den enskilde sökt och befunnits ha rätt till, inte kan verkställas inom rimlig tid.

Riktlinjer för stadens insatser för psykiskt funktionshindrade (KS april 2003)

I riktlinjerna berörs bl a bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS.

Riktlinjer för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten (KS november 2001)

Riktlinjerna avser socialtjänsten och inte LSS men staden har bestämt att dessa ska vara vägledande för LSS.

Enligt riktlinjerna kan det dröja innan ett beslut som är gynnande för den enskilde kan verkställas. Som exempel anges beslut om kontaktperson och plats i särskilt boende. En rimlig tid att verkställa ett beslut bör inte vara längre än *tre månader*. När det gäller beslut om särskilt boende kan det vara svårt att tillhandahålla detta inom tre månader men längre tid än *sex månader* bör inte förekomma.

Dokumentation av ett ärende är av avgörande betydelse för att den enskilde ska kunna få insyn i ärenden som gäller myndighetsutövning. Dokumentationen ska ge tillräckligt underlag för bedömning och saklig grund för beslut. Besluten ska vara tydliga dvs det ska klart framgå vad som har ansökts och vad som beviljas respektive avslås. Besluten ska motiveras och detta gäller särskilt avslag (undantag om ansökan beviljas i sin helhet).

Alla åtgärder från det att ett ärende inletts till dess det avslutas ska dokumenteras. Trots att det inte finns någon regel för dokumentation av genomförandet av insatser enligt LSS bör detta ändå ske för att säkerställa kontinuiteten i omsorgen och möjliggöra en uppföljning av den beslutade insatsen.

Den enskildes möjlighet att överklaga ett beslut elimineras genom att besluta om bifall trots att beslutet inte kommer att verkställas inom rimlig tid. Enligt gällande riktlinjer ska i dessa fall ansökan avslås trots bedömt behov så att den enskilde kan överklaga beslutet. Besvärshänvisning ska alltid lämnas i samband med avslag. Förvaltningen har skyldighet att hjälpa den enskilde med överklagan som ska göras skriftligt inom tre veckor.

Den som fått avslag på sin ansökan har rätt att återkomma med en ny ansökan och få saken prövad på nytt. Den enskilde får inte avvisas med hänvisning till att nämnden redan har gjort en bedömning och beslutat i ärendet. Detta gäller oavsett om beslutet har överklagats eller inte.

Revisionskontorets kommentarer

Stadens riktlinjer är ett bra handläggarstöd och har stor betydelse för rätts-säkerheten. Riktlinjerna garanterar lika behandling av alla och en kontinuitet i ärendehantering vid byte av handläggare.

Dokumentation är en fråga om rättssäkerhet för den enskilde genom att möj-liggöra insyn i ärenden som gäller myndighetsutövning. Även för stadsdels-nämnden har dokumentationen ett värde bl a i samband med statliga myndig-heters tillsyn och uppföljning av ej verkställda domar.

Om ett beslut om bistånd och insatser inte kan verkställas inom rimlig tid bör stadsdelsnämnden besluta om avslag som går att överklaga. I annat fall sätts rättssäkerheten ur spel. För den enskilde är det helt avgörande att nämnden följer gällande riktlinjer om avslag. Längre fram redovisas hur staden följer dessa riktlinjer.

Det åvilar stadsdelsnämnden att följa hur gällande lagar och riktlinjer tilläm-pas för att garantera hög rättssäkerhet.

5 Sanktionsavgifter och vitesförelägganden inom staden

Stockholms stad har för närvarande fått fyra domar om sanktionsavgifter, en fällande dom och tre avslag från länsrätten i maj 2003. Det finns även tre vitesförelägganden och för två av dem har tidsfristen ännu inte gått ut. Alla sju fallen avser bostad för vuxna.

5.1 Domar om sanktionsavgifter

Sanktionsavgift på 250 000 kr

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd avslog i mars 2002 en ansökan om bostad med särskild service med motiveringen att nämnden inte kunde erbjuda bo-stad inom rimlig tid. Beslutet överklagades till länsrätten som i oktober 2002 förklarade den enskilde berättigad till sådan bostad.

Länsstyrelsen ansökte i januari 2003 hos länsrätten att Stockholms stad åläggs att betala en sanktionsavgift på 250 000 kr. Nämnden har beretts till-fälle att yttra sig till länsrätten före fastställandet av domen. I yttrandet an-förde nämnden att tidsplanen för nybyggnation hade spruckit på grund av

orsaker som förvaltningen inte kunnat rå över. Att förvaltningens agerande skulle vara att betrakta som domstolstrots tillbakavisades helt.

Länsstyrelsen anförde i sitt yttrande till länsrätten att länsstyrelsen inte kan finna att Spånga-Tensta stadsdelsnämnd framfört några omständigheter som medför att länsstyrelsen skulle ändra sin ansökan. Länsstyrelsen vidhåller därför sin ansökan.

Frågan i målet var dels om dröjsmålet var att betrakta som oskäligt, dels ett ställningstagande till sanktionsavgift. Enligt domslutet ålägger länsrätten med stöd av 28 a och 28 b §§ LSS Stockholms stad att till staten betala en särskild avgift om 250 000 kr. (*Dom 2003-05-15, mål nr 704-03*)

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har i maj 2003 överklagat länsrättens dom till kammarrätten och ansökt om prövningstillstånd. Nämnden motiverar sin ansökan om prövningstillstånd med att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt och att det finns anledning till ändring av länsrättens dom. Kammarrätten har i november 2003 beslutat att bevilja prövningstillstånd.

I revisionskontorets enkätuppföljning i oktober 2003 anger förvaltningen att planerad lägenhet blir klar för inflyttning tidigast tredje kvartalet 2004.

Avslag i länsrätten

Norrmalms stadsdelsnämnd avslag ansökan om bostad med särskild service i juli 2002 med motiveringen att det inte fanns sådant boende att erbjuda. Beslutet överklagades till länsrätten som i september 2002 biföll överklagandet.

Länsstyrelsen ansökte i januari 2003 om sanktionsavgift på 700 000 kr. Nämnden anförde i sitt yttrande till länsrätten att efter domen erbjöds en plats i gruppboende men den enskilde valde att tacka nej. Enligt nämnden har i rättspraxis erbjudande om gruppboende inom Storstockholmsområdet ansetts uppfylla krav på goda levnadsförhållanden. Den enskilde erbjöds senare ett annat boende som också accepterades.

Länsstyrelsen anförde i sitt yttrande till länsrätten att den föreslagna avgiften efterges i sin helhet eller sätts ned till ett väsentligt lägre belopp.

Länsrätten bedömde att tillhandahållandet av insatsen har skett utan oskäligt dröjsmål. Vid dessa förhållanden kan det överhuvud inte komma ifråga att utdöma någon särskild avgift och länsstyrelsens ansökan ska därför avslås. (*Dom 2003-05-15, mål nr 705-03*)

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd avslag ansökan om bostad med särskild service i juni 2002 med motiveringen att den sökta insatsen inte kunde verkställas inom tre månader då det inte fanns något boende att erbjuda. Beslutet överklagades till länsrätten som i oktober 2002 biföll överklagandet.

Länsstyrelsen ansökte i januari 2003 om sanktionsavgift på 700 000 kr. Nämnden anförde i sitt yttrande till länsrätten att förvaltningen har haft en planering för att täcka behovet av gruppboende i stadsdelen. Tidsplanen för nybyggnation hade spruckit på grund av orsaker som förvaltningen inte kunnat råda över. Enligt kompletterande uppgifter till länsrätten erbjöd förvaltningen en plats i gruppboende men den enskilde valde att tacka nej. Den enskilde önskade istället en lägenhet utan personal.

- Länsstyrelsen anförde i sitt yttrande till länsrätten att staden inte bör lastas för vad som förekommit.

Länsrätten anför i sin bedömning att av vad som framkommit i målet är att den enskilde inte är intresserad av ifrågavarande insats. Under dessa förhållanden kan verkställighet av domen inte komma ifråga. Länsstyrelsens ansökan ska därför avslås. (*Dom 2003-05-15, mål nr 703-03*)

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd avslog ansökan om avlösarservice i hemmet samt bostad med särskild service i oktober 2002 med motiveringen att behovet om avlösarservice vid en tidigare ansökan inte kunnat verkställas inom tre månader och att behovet av bostad inte kunde tillgodoses inom stadsdelen. Beslutet överklagades till länsrätten som i december 2002 biföll överklagandet.

Länsstyrelsen ansökte i februari 2003 om sanktionsavgift på 400 000 kr. Efter domen har den enskilde fått tio timmar personlig assistans i hemmet som ersättning för behovet av avlösarservice. Nämnden anförde i sitt yttrande till länsrätten att den enskilde bodde hemma hos föräldrarna och föräldrarna har beslutat att avvakta en nybyggnation. Byggstarten har dock blivit uppskjuten flera gånger på grund av orsaker som förvaltningen inte råder över.

Länsstyrelsen vidhöll i sitt yttrande till länsrätten att staden ska åläggas att betala en särskild avgift. Sanktionsavgiften bör dock kunna sättas ned till ett lägre belopp eftersom den sedan länge planerade byggnationen var i full gång.

Länsrätten anför i sin bedömning att trots fördröjning anser länsrätten att det med fog kan ifrågasättas om oskäligt dröjsmål föreligger och därmed saknas grund för åläggande av särskild avgift. Vid en samlad bedömning av omständigheterna i målet, bl a att den enskilde har avböjt andra alternativ, finner länsrätten att det oskäliga dröjsmål i vart fall får anses så ringa att någon avgift inte ska tas ut. Länsrätten avslår länsstyrelsens ansökan. (*Dom 2003-05-15, mål nr 3619-03*)

Revisionskontorets kommentarer

Stadsdelsnämnderna har i alla fyra fallen, som avser prövning av sanktionsavgifter för staden, följt gällande riktlinjer och avslagit den enskildes ansökan på grund av att behovet av bostad med särskild service inte har kunnat verkställas inom rimlig tid.

Stadsdelsnämnderna anger i sina yttranden till länsrätten som orsak till dröjsmålen att tidsplanerna för nybyggnation har försenats på grund av orsaker som nämnden inte kunnat rå över. Utbyggnad av särskilda boendeformer berörs närmare under *avsnitt 9*.

Andra faktorer som påverkat dröjsmålet i dessa aktuella fall är att den enskilde har tackat nej till erbjudandet, önskat en annan boendeform eller vill avvakta tills planerad bostad blir färdig, dvs den enskildes önskemål som ska tillmötesgå så långt det är möjligt.

Redovisade fyra fall om rättslig prövning av sanktionsavgifter tyder inte på kommunalt domstolstrots. Däremot finns tecken på brister i planering och framförhållning.

5.2 Vitesförelägganden avseende domar före den 1 juli 2002

Länsstyrelsen i Stockholms län har i december 2002 skickat ett brev till länets alla kommuner/stadsdelar som hade ej verkställda domar och påpekade om länsstyrelsens möjlighet att vitesförelägga kommunen. En kopia av brevet skickades även för kännedom till den enskilde som kan ansöka om föreläggande hos länsstyrelsen.

Bromma stadsdelsnämnd - I april 2003 förelade länsstyrelsen vid vite Stockholms stad genom Bromma stadsdelsnämnd att verkställa länsrättens dom från april 1999. Genom domen förklarades den enskilde berättigad till bostad med särskild service enligt LSS. Om länsrättens dom inte är verkställd senast den 31 mars 2004 ska Stockholms stad erlägga 500 000 kr i vitesbelopp. Länsstyrelsen ansåg det anmärkningsvärt att stadsdelsnämnden trots välkända förutsättningar efter fyra år inte hade verkställt domen.
(Beteckning 2145-03-2549)

I revisionskontorets enkätuppföljning i oktober 2003 anger förvaltningen fortfarande att domen inte är verkställd. Någon fastställd tidpunkt för verkställighet av domen anges inte.

I samband med faktakontrollen framförde stadsdelsförvaltningen att det har funnits ett förslag om plats i ett nytt gruppboende våren 2002 men personen har avböjt. För närvarande pågår ny planering med inflyttning sent under hösten 2004.

Kungsholmens stadsdelsnämnd - I maj 2003 förelade länsstyrelsen vid vite Stockholms stad genom Kungsholmens stadsdelsnämnd att verkställa länsrättens dom från maj 2001. Genom domen förklarades den enskilde berättigad till bostad med särskild service enligt LSS. Om länsrättens dom inte är verkställd senast den 31 mars 2004 ska Stockholms stad erlägga 50 000 kr per månad fram till dess att den enskilde erhållit av länsrätten beslutad insats. (Beteckning 7011-03-36183)

Den enskildes förvaltare har begärt att länsstyrelsen omprövar sitt tidigare beslut från mars 2003 avseende tidpunkten för vitesförelägget. Den enskilde har fått ett boende med stöd, dock ej enligt LSS. Förvaltaren vill fortsätta att pröva om detta är en fungerande lösning.

Östermalms stadsdelsnämnd - I juni 2003 förelade länsstyrelsen vid vite Stockholms stad genom Östermalms stadsdelsnämnd att verkställa länsrättens dom från januari 2002. Genom domen förklarades den enskilde berättigad till bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS. Om länsrättens dom inte är verkställd senast den 29 augusti 2003 ska Stockholms stad erlägga 40 000 kr per månad fram till dess att den enskilde erhållit av länsrätten beslutad insats. (Beteckning 7011-03-35454)

Förvaltningen har haft en planering för verkställighet men på grund av krav på bostadens geografiska läge har verkställighet av domen dragit ut på tiden. Inget vite har utgått och efter förändrade förhållanden kommer ärendet att avslutas.

Revisionskontorets kommentarer

De stadsdelsnämnder som har gamla ej verkställda domar bör aktivt bevaka dessa ärenden eftersom det fortfarande förekommer beslut om vitesföreläggen.

6 Statens uppföljning av ej verkställda beslut och domar samt avslag enligt SoL och LSS

Socialstyrelsen och länsstyrelserna följer på regeringens uppdrag utvecklingen i kommunerna om i vilken utsträckning kommunerna inte verkställer beslut och domar enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Den senaste uppföljningen omfattade även en uppföljning av avslagsbeslut trots bedömt behov.

Som bakgrund till uppföljningarna anges bl a att kommunerna inte verkställer ett stort antal beslut och domar enligt SoL och LSS, att många ansökningar avslås av kommunerna trots ett konstaterat behov av bistånd och insatser, att kommunernas handläggning och dokumentation brister samt att kommunernas planering av insatser för att tillgodose aktuella och kommande behov brister.

Socialstyrelsen och länsstyrelserna har kartlagt och analyserat läget vid följande tre tidpunkter: före den 1 april 2000, per den 1 januari 2001 och per den 1 januari 2002. En ny uppföljning planeras att genomföras per den 1 januari 2004. Som metod har använts enkäter till samtliga kommuner. Resultatet har redovisats i länsvisa rapporter.

I samband med uppföljningen per den 1 januari 2001 genomfördes också ett stort antal intervjuer med förtroendevalda och anställda i ett urval av kommuner. Intervjuerna berörde bl a orsaker till att kommunerna inte kunde verkställa beslut och domar enligt SoL och LSS.

Rapport om Ej verkställda beslut och domar enligt SoL och LSS 2001

Socialstyrelsens och länsstyrelsernas senaste gemensamma rapport om ej verkställda beslut och domar enligt SoL och LSS inom landets alla kommuner per den 1 januari 2002 avser år 2001. Från rapporten framgår bl a följande:

Ej verkställda beslut enligt LSS avsåg främst kontaktperson men i hög grad även beslut om bostad med särskild service. Väntetiderna på LSS-insatser var oacceptabelt långa. Många kommuner hänvisade till brist på personal och uppdragsstagare som orsak till att beslut om kontaktperson och ledsagare inte kunde verkställas. I rapporten ifrågasätts dock om detta räcker som förklaring till det stora antalet ej verkställda beslut.

Den enskilde kan också tacka nej till ett erbjudande av olika orsaker som måste utredas. Den enskilde har enligt rättspraxis ingen ovillkorlig rätt att flytta till ett visst bestämt boende. Samtidigt ska hänsyn tas till den enskildes valfrihet och självbestämmande vilket kan leda till en konfliktsituation på grund av kommunens krav på rationell och kostnadseffektiv verksamhet. Enligt rapporten finns ett behov av ett varierat utbud av bostäder med kvaliteter som kan tillgodose många önskemål.

Antalet ej verkställda domar enligt LSS avsåg till stor del bostad för vuxna och hade ökat jämfört med föregående års uppföljning. Avslagsbeslut trots bedömt behov enligt LSS var förhållandevis litet och avsåg främst bostad för vuxna. Drygt hälften överklagade beslutet om avslag.

I rapporten föreslås följande *åtgärder* för att åstadkomma en förändring:

- att regeringen överväger att låta även ej verkställda beslut enligt SoL och LSS omfattas av bestämmelsen om sanktionsavgifter
- att kommunernas uppsökande verksamhet och planeringsprocessen i kommunerna utvecklas liksom arbetet med att hitta metoder för att rekrytera och behålla kompetent personal
- att öka möjligheterna till kvarboende i lokala bostadsområden genom satsning på en mer tillgänglig miljö och service till äldre och funktionshindrade personer

I regeringsuppdraget om kommuners och landstings underlåtenhet att verkställa beslut enligt SoL och LSS ingår att utreda frågan om att införa sanktionsavgifter även för ej verkställda beslut. Uppdraget ska redovisas senast den 1 januari 2005.

Revisionskontorets kommentarer

Förslaget om att införa sanktionsavgifter även för ej verkställda beslut kan bli ett påtryckningsmedel för att få kommunerna att verkställa beviljade stödsatser inom rimlig tid. Risken för sanktionsavgifter kunde framför allt påskynda verkställighet av beslut om kontaktpersoner inom Stockholms stad.

7 Revisionskontorets uppföljning inom stadsdelsnämnderna

Revisionskontoret har i oktober 2003 gjort en uppföljning av det aktuella läget inom alla stadsdelsnämnder genom att verksamhetscheferna för omsorgen om funktionshindrade har fått svara på ett frågeformulär och enkäter. *Frågeformuläret* avsåg nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS. Uppgifterna har verifierats genom *enkäter* om förekomst av ej verkställda beslut och domar samt avslag trots bedömt behov.

7.1 Frågeformulär om nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd och insatser

Frågeformuläret om nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS skickades till alla verksamhetschefer inom omsorgen om funktionshindrade vid respektive stadsdelsförvaltning. Formuläret bestod av frågor inom områdena - verkställighet, behovsinventeringar, planering mm (*bilaga 6*).

Syftet med formuläret var att belysa hur stadsdelsförvaltningarna bedömer sina möjligheter att verkställa beslut om bistånd och insatser. En stadsdelsförvaltning har i samband med intervjuerna framfört att vissa frågor var svårtolkade, t ex vad som avsågs med aktivt uppsökande verksamhet. Revisionskontoret bedömer att det inte går att dra alltför långtgående slutsatser av enskilda stadsdelsförvaltningars svar. Resultatet ger ändå värdefull information. En sammanställning av de svar som lämnats redovisas i *bilaga 7*.

Svaren ger en relativt ljus bild av hur stadsdelsförvaltningarna generellt ser på sina möjligheter att *verkställa bistånd och insatser*. Av svaren framgår att det är mycket sällan som personer inte accepterar förvaltningens förslag till bistånd och/eller insatser. De flesta anser att stödåtgärder går att verkställa inom rimlig tid. Bostäder med särskild service och kontaktpersoner är dock två undantag. När det gäller dessa insatser anger nästan alla att de i nuläget

har svårt att verkställa insatserna inom rimlig tid. Beslut om avslag överklagas inte i någon större omfattning.

När det gäller *behovsinventeringar* anger de flesta stadsdelsförvaltningar att de regelbundet inventerar aktuella behov. Däremot bedriver inte förvaltningarna aktivt uppsökande verksamhet.

Även när det gäller nämndens *planering och framförhållning* ger svaren en relativt ljus bild. De flesta anser att nämnden/förvaltningen generellt har en god planering och framförhållning för att tillgodose framtida behov av bostånd och insatser. Detta gäller även för bostäder med särskild service. De allra flesta svarar att nämnden/förvaltningen deltar aktivt i sökandet efter lämplig mark för nybyggnation av grupp- och servicebostäder. Nämnden/förvaltningen deltar även aktivt i planeringen och utformningen av bostäder i såväl ny som befintlig bebyggelse.

När det gäller frågan om nämndens/förvaltningens *samverkan* med landstinget och andra samhällsorgan och organisationer svarar de flesta att samverkan fungerar relativt bra. Två stadsdelsförvaltningar anger dock att samverkan fungerar dåligt.

Tre stadsdelsförvaltningar har svarat "vet ej" på frågan om nämnden löper risk att bli ålagd sanktionsavgifter.

Revisionskontorets kommentarer

De flesta stadsdelsförvaltningar anser att nämnden/förvaltningen generellt har en god planering och framförhållning för att tillgodose framtida behov av stödinsatser. Detta gäller även behovet av bostäder med särskild service.

Stadsdelsförvaltningarnas förhållandevis ljusa bild av planeringsläget överraskar mot bakgrund av att nästan alla förvaltningar anger att det i nuläget är svårt att verkställa beslut om bostäder inom rimlig tid.

Revisionskontoret noterar att stadens framtida behov av bostäder är stort och att den långsamma utbyggnadstakten gör att det med stor sannolikhet blir svårt att tillgodose även framtida behov inom rimlig tid. *Se vidare avsnitt 9.*

Revisionskontoret har uppmärksammat att tre stadsdelsförvaltningar har svarat "vet ej" på frågan om nämnden löper risk att bli ålagd sanktionsavgifter. Revisionskontoret anser att en stadsdelsnämnd måste ha en sådan kontroll och överblick över verksamheten att risken för sanktionsavgifter går att bedöma.

7.2 Enkäter om ej verkställda beslut och domar samt avslag

Revisionskontoret har använt samma modell som socialstyrelsen och länsstyrelserna för uppföljning av ej verkställda beslut och domar samt avslag trots bedömt behov.

Enkätunderlagen bestod av följande fyra delar (*bilaga 8*):

Enkät 1 - Förekomst av ej verkställda beslut och domar samt beslut om avslag trots bedömt behov

Enkät 2 - Ej verkställt beslut den 1 oktober 2003

Enkät 3 - Ej verkställd dom den 1 oktober 2003

Enkät 4 - Avslag trots bedömt behov under perioden 1 januari 2002 till och med 1 oktober 2003

Enkät 1 avsåg information om förekomst av efterfrågade uppgifter och enkät 2, 3, 4 uppgifter på individnivå.

Granskningskriterier

Ej verkställda beslut och domar

- Hur många beslut och domar enligt 4 kap 1 § SoL och 9 § LSS var inte verkställda den 1 oktober 2003?
- Hur många personer gällde dessa beslut och domar?
- Vilket bistånd/vilka insatser gällde dessa beslut och domar?
- Hur länge hade enskilda personer väntat fram till den 1 oktober 2003 på att få beslut och domar verkställda?
- Fick dessa personer andra insatser i avvaktan på verkställighet?
- Vilka orsaker uppgav förvaltningarna till att de inte hade verkställt beslut och domar?

Avslag trots bedömt behov

- Hur många ansökningar om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL eller insatser enligt 9 § LSS avslogs trots bedömt behov under perioden 1 januari 2002 till och med 1 oktober 2003?
- Hur många personer gällde dessa avslag?
- Hur många personer har överklagat beslut om avslag?
- Vilket bistånd/vilka insatser gällde dessa avslag?
- Vilka orsaker uppgav förvaltningarna till avslag?

Svarens tillförlitlighet

Det finns viss osäkerhet över hur stadsdelsförvaltningarna har tolkat frågorna. Trots att enkäterna har använts i tidigare uppföljningar hade vissa förtydliganden troligen gjort svaren mer likriktade. Lämnad information bedöms dock som tillräcklig för att kunna sammanställa svaren.

Det finns stadsdelsförvaltningar som inte redovisar ett enda ej verkställt beslut vid efterfrågad tidpunkt eller avslag trots bedömt behov under en tids-

period på ett år och nio månader. Det är alltid svårt att bedöma eventuellt bortfall utan kontroll av uppgifternas riktighet och hur bortfallet kan ha påverkat resultatet. Svaren ger dock en vägledning om hur det ser ut idag inom Stockholms stadsdelsnämnder.

Enkät svar

I **bilaga 9a** redovisas en översikt över stadsdelsförvaltningarnas svar över ej verkställda beslut och domar enligt LSS och SoL per den 1 oktober 2003 samt avslag trots bedömt behov under perioden 1 januari 2002 till och med 1 oktober 2003. Antalet berörda personer motsvarar antalet beslut med undantag för några få personer som har två olika biståndsbeslut.

Ej verkställda beslut

Av stadens 18 stadsdelsförvaltningar redovisar 14 förvaltningar sammanlagt 113 ej verkställda beslut (se **bilaga 9b:1-1** och **9b:1-2**). Merparten av besluten avser kontaktperson (73 %).

	<i>Kontakt- person</i>	<i>Ledsagar- service</i>	<i>Bostad för vuxna</i>	<i>Övrigt</i>	<i>Antal ej verk- ställda beslut</i>
LSS	73	10	4	8	95
SoL	9	1	1	7	18
	82	11	5	15	113

Trots kravet att beslut ska verkställas omedelbart hade 16 % väntat upp till tre månader, 22 % upp till sex månader och hela 62 % ett år eller mer på att få besluten verkställda. De äldsta besluten är från år 1998. Alla gamla beslut med ett undantag avser kontaktperson.

Som orsak till att beslut om kontaktperson och ledsagare inte hade verkställts angavs att personal saknades och att det var svårt att hitta rätt person som blev godkänd av den enskilde. I några fall ville den enskilde avvakta men det fanns även fall där behovet var oklart. I avvaktan på att få beslutet verkställt fick sammantaget 29 % andra insatser under tiden.

Vid en jämförelse med länsstyrelsens uppföljning av ej verkställda beslut enligt LSS inom Stockholms stad framgår att antalet ej verkställda beslut^a varierar mellan åren. Den 1 januari 2001 var totalt 127 beslut ej verkställda jämfört med 63 beslut den 1 januari 2002, dvs en halvering av ej verkställda LSS-beslut på ett år. Antalet ej verkställda beslut hade ökat till 95 i samband med revisionskontorets uppföljning per den 1 oktober 2003.

Ej verkställda domar

Av 18 stadsdelsförvaltningar redovisar 10 förvaltningar sammanlagt 17 ej verkställda domar (**bilaga 9b:2**). Av domarna avser 15 bostad för vuxna enligt LSS och 2 bostad alternativt boendestöd enligt SoL. I nio fall har den

enskilde väntat ett år eller längre för att få beslutet verkställt. Den äldsta domen är från år 1999 och sju från år 2003.

Som orsak till att domarna inte hade verkställts angavs att lämplig bostad saknades. I två av fallen hade personen tackat nej till erbjuden bostad och i ett av fallen var personen utomlands. Nästan alla fick någon form av stödinsatser i avvaktan på att domen verkställs.

- Enligt länsstyrelsens uppföljning av ej verkställda domar inom Stockholms län per den 1 oktober 2002 fanns sammanlagt 12 domar inom Stockholms stad. Antalet ej verkställda domar har ökat med fem under ett år.

Avslag trots bedömt behov

Av 18 stadsdelsförvaltningar redovisar 9 förvaltningar sammanlagt 18 avslag trots bedömt behov (*bilaga 9b:3*). Flertalet av avslagsbesluten avser bostad för vuxna enligt LSS. Som orsak anges att lämplig bostad saknas. Hälften har överklagat beslutet till länsrätten.

Enligt länsstyrelsens uppföljning per den 1 januari 2002 uppgick antalet avslagsbeslut trots bedömt behov inom Stockholms stad till 7 beslut. Antalet avslagsbeslut har ökat markant fram till den 1 oktober 2003.

Revisionskontorets kommentarer

Revisionskontorets uppföljning visar att antalet ej verkställda beslut och domar samt avslag trots bedömt behov har ökat vid en jämförelse med länsstyrelsens senaste uppföljning.

Det är inte rimligt att det finns flera år gamla beslut om kontaktperson som inte har verkställts på grund av att personal saknas.

Stadsdelsnämnderna måste regelbundet följa upp det aktuella läget för ej verkställda beslut och domar samt avslag trots bedömt behov för att kunna vidta åtgärder.

8 Intervjuer inom fyra stadsdelsförvaltningar

Revisionskontoret har gjort en fördjupad granskning genom att intervjua verksamhetschefer för omsorgen om funktionshindrade inom fyra stadsdelsförvaltningar. Inledningsvis intervjuades Spånga-Tensta och efter inlämnandet av begärda uppgifter Hässelby-Vällingby, Liljeholmen och Skärholmen.

Vid intervjuerna framkom att stadsdelsförvaltningarnas *uppföljning* av ärenden varierar. I enstaka fall kan uppföljningen bli eftersatt på grund av

byten av biståndshandläggare. Omprövningar görs i regel en till två gånger per år och motiveras av att personer under 65 år inte har ett konstant behov av stöd och service.

Enligt enkätsvaren har stadsdelsförvaltningarna allra svårast att verkställa beslut om *kontaktpersoner*. Förvaltningarna beslutar inte om avslag utan utgår ifrån att det går att få en kontaktperson med tiden. Stödinsatsen bygger på lekmannaskap. Enligt socialtjänstförvaltningen är arvodet inte avgörande för rekrytering. Staden följer kommunförbundets rekommendationer.

Socialtjänstnämnden har behandlat frågan om rekrytering av och stöd till kontaktpersoner enligt LSS i mars 2003. Ärendet baseras på en enkät till alla stadsdelar i mars 2002. I denna framkom att stadsdelarna hanterade insatsen om kontaktperson mycket olika. Bristande personalresurser sades vara den främsta orsaken till att rekrytering, stöd till kontaktpersoner och uppföljning inte sköttes på det sätt som vore önskvärt.

Enligt stadsdelsförvaltningarna har stadens rekryteringskampanj under hösten 2003 gett draghjälp. Rekryteringen fungerar bäst när en och samma person inom förvaltningen håller i både rekrytering och kontakter.

Enligt uppgift från socialtjänstförvaltningen resulterade höstens rekryteringskampanj i närmare 300 intresseanmälningar. Antalet inkomna intresseanmälningar översteg stadsdelarnas behov av kontaktpersoner för ej verkställda beslut. Stadsdelsförvaltningarna förväntas hålla aktiv kontakt med de personer som kvarstår och är lämpliga för kommande uppdrag. Enligt socialtjänstförvaltningen påvisar kampanjen att behovet av kontaktpersoner kan tillgodoses med aktiva rekryteringsinsatser.

Ej verkställa domar om *bostäder med särskild service* utgör största risken för sanktionsavgifter. Stadsdelsförvaltningarna genomför behovsinventeringar som underlag för sin planering. Personer med utvecklingsstörning och autism (personkrets 1 enligt LSS) är väl kända inom förvaltningen genom kontakter med förskolor och skolor. Även vuxna barn som bor hos ålderstigna föräldrar är kända. Däremot påverkar ut- och inflyttning inom vissa områden samt nya asylsökande behovet. Situationer där personer oväntat drabbas av svåra funktionshinder går inte att förutse.

Stadsdelsnämnderna bevakar genom remissvar till stadsbyggnadsnämnden utbyggnad av bostäder med särskild service inom stadsdelen. Stadsdelsförvaltningarna samarbetar med nämndens handikappråd i bostadsfrågor. Förvaltningarna har kontakter med byggherrar inför utformning av bostäder och bevakar de boendes och personalens intressen.

Enligt stadsdelsförvaltningarna pågår utbyggnad av bostäder med särskild service inom stadsdelarna. Stadsdelsförvaltningarna framförde att större flexibilitet vid planering av bostäder vore önskvärt. Som exempel nämndes gruppboenden med 6-7 lägenheter och att få ha två gruppboenden åtskilda

men ändå nära varandra för effektivare bemanning. Se vidare under avsnitt 9.2.

Stadsdelsförvaltningarna har sedan 1995 fyra *förmedlingsgrupper* för förmedling av bostäder med särskilda boendeformer. De fyra grupperna representerar innerstaden, sydöstra, sydvästra och nordvästra staden. Gruppernas arbete försvåras av att det finns för få bostäder att förmedla. Särskilda arbetsgrupper har bildats för att se över stadens samlade behov av bostäder för vissa grupper t ex personer med autism. Det förekommer att stadsdelsförvaltningar endast bevakar sina egna intressen.

Några stadsdelsförvaltningar framförde i samband med faktakontrollen synpunkter över stadens förmedling av gruppboheter för personer med funktionshinder. Fördelningsprincipen kan innebära att en stadsdel efter beslut i förmedlingsgruppen kan tvingas erbjuda nybyggda eller lediga platser i gruppboheter till andra stadsdelar. Trots god framförhållning för eget behov kan detta innebära att en stadsdel, som tagit sitt ansvar för utbyggnad, ändå kan drabbas av sanktionsavgifter. Att erbjuda en plats till den som har det största behovet inom förmedlingsgruppens ansvarsområde är rimligt. Däremot inte att stadsdelen får bära kostnaden för en sådan sanktionsavgift.

Kommunfullmäktige har år 1995 antagit principer för förmedling av bostad med särskild service enligt LSS till personer med funktionshinder. Efter önskemål från flera stadsdelsförvaltningar har socialtjänstnämnden gjort en översyn av riktlinjerna i augusti 2003. Förmedlingsmodellen, som innebär att en stadsdelsnämnd överlåter alla sina placeringar till förmedlingsgruppen, föreslås kvarstå. Som ett nytt förmedlingskriterium har införts sanktionsavgift. De nya riktlinjerna har ännu inte godkänts av kommunstyrelsen.

Revisionskontorets kommentarer

Revisionskontoret bedömer att stadsdelsnämnderna inte medvetet förhalar att verkställa beslut. Däremot får den enskilde i vissa fall vänta orimligt länge på att få den beviljade stödinsatsen.

Stadsdelsförvaltningarna bör regelbundet följa upp och ompröva alla aktuella beslut för att den enskilde ska få det stöd som den enskilde har rätt till enligt lag.

Det är nödvändigt att stadsdelsnämnderna effektiviserar sitt arbete med att rekrytera och behålla kontaktpersoner. Som läget är idag beslutar stadsdelsförvaltningarna inte om avslag vilket förutsätter att stödinsatsen också verkställs inom rimlig tid.

Stadsdelsnämnderna bör ha en god planering och framförhållning för att kunna tillgodose aktuella och framtida behov av bostäder med särskild service. Stadsdelsförvaltningarna bör göra regelbundna behovsinventeringar eftersom behovet förändras över tiden.

9 Utbyggnad av bostäder för personer med funktionshinder inom staden

Målet är att människor med funktionshinder ska kunna leva och bo så likt andra människor som möjligt. För alla boendeformer gäller att bostaden ska vara fullvärdig, dvs bostaden är den enskildes privata och permanenta hem och ska inte ha en institutionell prägel.

9.1 Planprocessen

Den formella planprocessen regleras i plan- och bygglagen (PBL) och syftar till att pröva om ett förslag till markanvändning är lämpligt.

Plan- och bygglagen kräver att varje kommun ska ha en aktuell *översiktplan* som ska omfatta hela kommunen. Planen ska ge vägledning för beslut om användningen av mark- och vattenområden och om hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Genom *detaljplaner* regleras markens användning och bebyggelsens utformning mer i detalj. Detaljplanen är ett juridiskt bindande dokument som reglerar bebyggelsens omfattning och användning inom ett visst område. Detaljplanearbetet leds av stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämndens handikappråd behandlar alla detaljplaner och program som tas fram av stadsbyggnadskontoret.

Handikappolitiska åtgärder ska på sikt integreras i samhällsplaneringen så att handikapperspektivet kan genomsyra all verksamhet.

Revisionskontorets kommentarer

Revisionskontoret framförde i rapporten om Stadens arbete med ökad tillgänglighet att det redan i översiktplanen måste tydligt framgå vilka ambitioner staden har avseende tillgängligheten. En översyn och revidering av översiktplanen bör därför göras av stadsbyggnadsnämnden.

Handikappfrågor måste vägas in redan från början i all kommunal planering.

9.2 Boendevalternativ enligt LSS

Stadens riktlinjer beskriver bostad med särskild service enligt följande:

Med insatsen bostad med särskild service avses ett boende med fast personalstöd. I insatsen ingår att den enskilde får stöd att genomföra dagliga aktiviteter såväl i som kring bostaden. Huvudformerna för bostad med särskild service är gruppboende och serviceboende. I såväl gruppboende som serviceboende ingår omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter som en del av insatsen.

Gruppbostad är till för personer med ett omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov. I insatsen ingår att det ska finnas fast personal i själva gruppbo-staden. En gruppbostad kan vara belägen i ett flerfamiljhus eller i friliggande hus och ska inrymma även gemensamma utrymmen för umgänge. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna enligt LSS 9 § 9 bör 3-5 personer bo i bostaden (SOSFS 2002:9).

- Funktionshinderombudsmannen har i samband med faktakontrollen framfört att det finns en tendens i staden att antalet personer i en gruppbostad ökar på grund av det omfattande behovet av bostäder och stadsdelsnämndernas ekonomiska situation. Enligt FO är det angeläget att stadens normer är samstämmiga med lagstiftningen och med tillsynsmyndigheternas krav och rekommendationer.

Servicebostad utgörs av fullvärdiga lägenheter som är geografiskt samlade. Personligt stöd ges i den omfattning den enskilde behöver. Detta stöd ska utgå från en fast personalgrupp. De som bor i en servicebostad bör ha tillgång till samvaro i en gemensamhetslokal eller träffpunkt.

Annan särskilt anpassad bostad enligt LSS är ofta en fullvärdig lägenhet i det normala bostadsbeståndet som med hjälp av bostadsanpassning utgör ett fullgott boende. Stöd och service ges efter behov inom ramen för SoL, LSS och LASS.

Fullvärdig bostad är en viktig förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Av Boverkets byggregler framgår vad som ska finnas i en fullvärdig bostad, dvs hygienutrymmen, rum eller del av rum för matlagning och rum eller avskiljbar del av rum för samvaro samt sömn och vila.

I tidigare omsorgslagstiftning fanns inget krav på att lägenheterna i en gruppbostad skulle vara fullvärdiga. Kommunerna har ingen skyldighet att till ett visst datum avveckla boenden som inte uppfyller dagens standardkrav. Kommunerna är dock skyldiga att informera berörda personer om att bostaden inte uppfyller kraven. Om en person ställer krav på fullvärdig bostad ska personen erbjudas ett sådant boende.

9.3 Stadens arbete med bostäder med särskild service

Revisionskontoret har intervjuat staben inom socialtjänstförvaltningen som i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna deltar i arbetet med att utreda och initiera utbyggnad av bostäder med särskild service.

Byggandet av bostäder är en gemensam fråga för hela staden. Ansvar för utbyggnaden ligger på stadsdelsnämnderna som har verksamhetsansvaret för omsorgen om fysiskt och psykiskt funktionshindrade.

Plan för utbyggnad

Socialtjänstnämnden antog år 2000 en plan för utbyggnad av bostäder med särskild service som godkändes av kommunfullmäktige i december 2001. Planen omfattar en bedömning av utbyggnadsbehovet för perioden 2001-2006. Bakgrunden var bristen på gruppboheter för personer med funktionshinder.

I genomförandegruppens lägesrapport för år 2003 redovisas behovet av bostäder med särskild service. Totalt är 409 personer aktuella för bostad och 219 personer av dessa önskar bostad omgående. Behovet av särskilt boende/stödboenden för psykiskt funktionshindrade är inte medtaget. Under en treårsperiod uppskattas detta behov till ca 500 personer varav 125 personer har ett omgående behov. Dessutom finns ca 350 lägenheter som inte uppfyller standardkraven för fullvärdig bostad.

I sammanhanget kan nämnas att plan- och byggprocessen tar lång tid delvis på grund av att detaljplaner och överklaganden tar tid. Därför är det nödvändigt att behovet av bostäder med särskild service beaktas tidigt i planprocessen. Enligt socialtjänstförvaltningen vore det bra om stadsdelsförvaltningarna har en planeringsansvarig för utbyggnad av bostäder med särskilt stöd.

Stimulansbidrag

Kommunstyrelsen har beslutat att införa stimulansbidrag för utbyggnad av särskilda boendeformer (KS november 2001). Beslut om stimulansbidrag har delegerats till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

I samband med stadens bokslut år 2000 och 2001 har kommunstyrelsen avsatt sammanlagt 296 mnkr för stimulansbidrag för nybyggnad. Under år 2002 utbetalades 19,1 mnkr och år 2003 preliminärt 46,3 mnkr, dvs över tvåtredjedelar av beloppet kvarstår.

Stimulansbidrag utgår till nybyggnad av gruppboenden med ett fast belopp enligt följande:

- 500 tkr per nytt gruppboende för förprojektering och projektering
- 100 tkr per nytt gruppboende för beställarstöd
- 300 tkr per nytillkommande lägenhet i gruppboende
- 500 tkr per nytt gruppboende för startkostnader

Socialtjänstnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om översyn av utformningen och riktlinjerna för utbetalning av stimulansmedel till utbyggnad av bostäder med särskild service för fysiskt och psykiskt funktionshindrade (SotN december 2003). Enligt socialtjänstnämnden borde stimulansbidrag även kunna utgå för andra former av boenden än gruppboheter.

Genomförandegrupp

Socialtjänstnämnden har på kommunfullmäktiges uppdrag tillsatt en genomförandegrupp för utbyggnad av särskilda boendeformer för fysiskt och psykiskt

funktionshindrade. Genomförandegruppen började sitt arbete år 2001 och fungerar som sammanhållande för utbyggnaden inom hela staden. Genomförandegruppen leds av socialtjänstförvaltningen och består i övrigt av representanter från fem stadsdelsförvaltningar, stadsledningskontoret, gatu- och fastighetskontoret samt stadsbyggnadskontoret.

Socialtjänstförvaltningen har tagit fram en objektslista för utredning och planering av gruppbofasta. En genomgång av samtliga objekt sker kontinuerligt i samråd med stadsdelsförvaltningarna. Enligt lägesrapporten pågår arbete med ca 150 olika projekt.

Utbyggnadstakten av nya lägenheter är följande enligt uppgifter från socialtjänstförvaltningen:

Lägenheter	2001	2002	2003	2004	2005	Totalt
Färdigställt	6	54	54			114
Planerat				180	140	320

Den sammanlagda produktionen beräknas uppgå till 434 lägenheter under en femårsperiod. En del av lägenheterna kommer att erbjudas för personer som bor i äldre bostäder och behöver en fullvärdig bostad.

Handläggningsordning för nybyggnad av bostad med särskild service:

- Nämnden fattar ett *inriktningsbeslut* där förvaltningen ges i uppdrag att arbeta vidare med projektet. I inriktningsbeslutet kan också bidrag till förprojektering och projektering samt beställarstöd sökas.
- Genomförandegruppen gör en preliminär bedömning av projektets lämplighet. Bedömningen ligger till grund för beslut om stimulansbidrag av kommunstyrelsens ekonomiutskott.
- Förvaltningen tar fram ett konkret förslag till genomförande av projektet och genomförandegruppen lämnar ett omdöme om förslaget.
- Nämnden fattar ett *genomförandebeslut* som även kan innehålla en ansökan om stimulansbidrag för tillkommande lägenheter och startbidrag.
- Alla större ny-, om- och tillbyggnader ska först godkännas av kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsens ekonomiutskott beslutar om sökta stimulansbidrag och om projektet ska genomföras eller inte.

Finansiering av driftkostnader

Flera stadsdelnämnder har ställt krav på full kostnadstäckning för drift av nya gruppbofasta. Förvaltningarna har även lyft fram att faktiska kostnadsökningar inte har beaktats i samband med fördelning av medel till nämnderna.

Som exempel kan nämnas Liljeholmens stadsdelsnämnd som uttalar i sin verksamhetsplan år 2004 att förvaltningen tills vidare ska upphöra med ytterligare planering för nya gruppbofasta. Anledningen är att nämnden har ett

stort budgetunderskott och saknar tillräckliga medel för att driva verksamheten.

KF-uppdrag

Kommunfullmäktige har i budget för både 2003 och 2004 gett kommunstyrelsen i uppdrag att i samråd med socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna *utreda utbyggnadsbehovet samt styrnings- och resursfrågan* inom omsorgen om funktionshindrade. I samband med detta ska även en översyn av schablonsystemet göras.

I staden finns tre genomförande- och referensgrupper som arbetar med ny-, om- och tillbyggnad av boenden och lokaler. Kommunfullmäktige har också beslutat att tillsätta en genomförandegrupp för förskolelokaler. Kommunfullmäktige har i budget 2004 gett kommunstyrelsen i uppdrag att *se över gruppernas ansvar och organisation* i syfte att ta fram en ny arbetsordning där befintliga grupper ersätts.

Revisionskontorets kommentarer

Utbyggnadstakten av bostäder med särskild service motsvarar inte det uppskattade behovet. Dessutom finns ett stort antal bostäder som inte uppfyller standardkraven för fullvärdig bostad.

Det finns en uppenbar risk för att staden åläggs att betala sanktionsavgifter till staten på grund av att bedömt behov av bostäder med särskild stöd inte kan verkställas inom rimlig tid. Stadens fortsatta utbyggnad av bostäder är avgörande om detta kommer att inträffa. Det är angeläget att staden centralt tar ett fastare grepp över planering och utbyggnad av bostäder med särskild service. Även finansiering av driften måste ingå i den övergripande planeringen.

Stimulansbidrag för nybyggnad bör även omfatta andra boendeformer än gruppboendestäder för att få ett mer flexibelt bostadsbyggande. Antalet fullvärdiga bostäder kan ökas genom ombyggnad av äldre bostäder när detta bedöms som ändamålsenligt.

Kommunfullmäktige har i KF-budget 2004 gett kommunstyrelsen i uppdrag att utreda frågan om utbyggnadsbehovet samt styrning och resurser inom omsorgen om funktionshindrade. Frågan är väsentlig för hela staden.

Bilaga 1

Två regeringsuppdrag som berör personer med funktionshinder

Tillgången till platser i särskilda boendeformer

Regeringen har i april 2003 uppdragit åt Socialstyrelsen och Boverket att analysera tillgången till platser i särskilda boendeformer (dnr S2003/3341/ST). Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2003.

Socialstyrelsen och Boverket ska i samverkan se över och analysera skäl och orsaker till att äldre och funktionshindrade i vissa fall inte erbjuds en plats inom de särskilda boendeformerna trots ett konstaterat behov. Socialstyrelsen har huvudansvaret för samordningen av uppdraget.

I den utsträckning som orsakerna är att hänföra till platsbrist ska orsakerna analyseras närmare. Följande aspekter bör därvid bl a övervägas:

- betydelsen av plan- och byggprocessens utformning och regelverk,
- tillgången till mark och kostnader för denna,
- produktionskostnader och andra produktionsförutsättningar,
- drift- och underhållsfaktorer,
- betydelsen av samverkan mellan kommuner inom en region,
- driftsformens betydelse.

Med utgångspunkt från analysen ska myndigheterna redovisa åtgärder som kan bidra till att öka tillgången på särskilda boendeformer. Utgångspunkten ska vara att föreslå åtgärder inte ska ge upphov till ökade kostnader för stat och kommun. I den utsträckning föreslagna åtgärder kräver ny eller ändrad lagstiftning ska förslag på sådana regleringar lämnas.

Kommuners och landstings underlåtenhet att verkställa beslut

Regeringen har i juli 2003 beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera kommuners och landstings underlåtenhet att verkställa egna beslut om insatser enligt socialtjänstlagen, SoL och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS (kommittédirektiv 2003:93). Uppdraget ska redovisas senast den 1 januari 2005.

Utredaren ska analysera varför det förekommer att kommunala och landstingskommunala beslut inte verkställs och varför det förekommer beslut om avslag trots bedömt behov enligt socialtjänstlagen och LSS. Med utgångspunkt i denna analys ska utredaren föreslå åtgärder som kan bidra till en förbättrad rättssäkerhet för enskilda i förhållande till de rättigheter aktuell lagstiftning ger. I den utsträckning de föreslagna åtgärderna kräver ny eller förändrad lagstiftning ska utredaren lämna förslag på sådan.

I uppdraget ingår:

- att lämna förslag till hur rättssäkerheten kan förbättras för personer som väntar på verkställighet av ett gynnande beslut (förslag om att införa sanktionsavgifter även för ej verkställda beslut)
- att göra en översiktlig kartläggning av variationer i kommunernas och landstingens beslutsprocesser, från ansökan om insats till eventuell verkställighet och ge exempel på lämpliga förfaranden som tillgodoser lagstiftningens krav på rättssäkerhet och likabehandling,
- att lämna förslag som syftar till att underlätta och förbättra kommuners och landstings planering, för att enskilda ska få tillgång till de insatser de är berättigade till
- att i förekommande fall lämna förslag till ytterligare åtgärder som utredaren anser angelägna för att förbättra rättssäkerheten för enskilda.

Utredaren ska ta ställning till hur lång väntetid som kan anses vara acceptabel för olika typer av insatser. Vidare ska utredaren ge förslag på lämpliga åtgärder som kan vidtas för att enskilda ska få de insatser som de är berättigade till, om acceptabla väntetider överskrids.

Utredaren ska samråda med Boverket och Socialstyrelsen med anledning av tidigare lämnat regeringsuppdrag om tillgången av platser i särskilda boendeformer.

Bilaga 2

Tidigare revisionsrapporter som berör personer med funktionshinder

Rapporter om generella insatser

Idrottsnämndens fritidsverksamhet för funktionshindrade (Rapport nr 11/2003)

Av idrottsnämndens reglemente framgår bl a att det åligger nämnden att anordna fritidsverksamhet för såväl barn och ungdomar som vuxna med funktionshinder. Några särskilda riktlinjer eller inriktningsmål för fritidsverksamheten för funktionshindrade har dock inte preciserats av idrottsnämnden.

Även stadsdelsnämnderna har ansvar för att erbjuda fritidsverksamhet till barn och ungdomar, såväl med som utan funktionshinder. De stadsdelsförvaltningar som ingår i granskningen uppger dock att de inte har tillräckligt antal barn med funktionshinder för att starta egna anpassade verksamheter. Dessutom saknas politiska direktiv från stadsdelsnämnderna. Samverkan eller samordning mellan stadsdelsförvaltningarna sker inte. Idrottsförvaltningen har genom försök att bilda nätverk tagit initiativ till en sådan samverkan.

Ansvars- och rollfördelningen mellan idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna är således oklar. Om fritidsverksamhet för personer med funktionshinder ska kunna bedrivas på ett bra sätt i staden bör det fastställas var samordningsansvaret för denna verksamhet ska ligga. Därmed skulle verksamheten kunna bedrivas effektivare, bl a genom att de aktiviteter som bedrivs är sådana som efterfrågas och att informationen om det utbud av fritidsaktiviteter som staden erbjuder når ut till berörda.

Revisorerna anser att idrottsnämnden bör ta initiativ till att klarlägga fördelningen av uppgifter mellan nämnden och stadsdelsnämnderna. Idrottsnämnden bör vidare för egen del besluta om riktlinjer och inriktningsmål för verksamheten.

Stadens arbete för ökad tillgänglighet (Rapport nr 4/2003)

I denna revisionsrapport redovisas revisionskontorets granskning av hur Stockholms stad arbetar för att uppnå målet om delaktighet och jämlikhet för funktionshindrade. Granskningen var främst inriktad på generella åtgärder inom huvudområdet fysisk tillgänglighet.

Av rapporten framgår bl a att stadens handikappolitik är otydlig och att stadens handikapplan inte ger tillräcklig vägledning. Vidare framgår att handikappråden inte ges reella möjligheter att delta aktivt i stadens tillgänglighetsarbete samt att stadens uppföljning av arbetet för att öka tillgängligheten är otillfredsställande.

Revisorerna anser att det redan i översiktsplanen tydligt måste framgå vilka ambitioner staden har avseende tillgängligheten. En översyn och revidering av översiktsplanen bör därför göras av stadsbyggnadsnämnden. Det är vidare angeläget med en bättre samordning och ett närmare samarbete mellan stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden. Dessa två nämnder har, enligt revisorernas mening, nyckelfunktioner vad gäller planering, utformning och ombyggnad av stadens fysiska miljö och skall se till att stadens ambitioner vad gäller tillgängligheten genomsyrar hela planprocessen.

Nuvarande lagstiftning innebär att byggherrarna är skyldiga att utöva "egenkontroll" bl a genom att anlita sakkunniga experter. Exemplet Hammarby Sjöstad som behandlas i revisionsrapporten visar dock att denna kontroll inte är tillräcklig. Efter att rapporten färdigställt har även andra exempel på nybyggnationer med dålig handikappanpassning redovisats för revisionskontoret.

Stadsbyggnadsnämnden tar i sitt yttrande över revisionsrapporten upp problem med gällande lagstiftning och säger bl a "nämnden har en övergripande uppgift att tillse att plan- och bygglagen (PBL) uppfylls, vilket inkluderar kraven på tillgänglighet. I praktiken är dock, i PBL-systemet, nämndens möjlighet att påverka tillgängligheten begränsad, särskilt vad gäller krav som går utöver byggreglerna. Nuvarande PBL-system är baserat på byggherrarnas egenkontroll och att kommunens kontroll och tillsyn skall vara begränsad. För närvarande utreds dessa frågor i den statliga PBL-utredningen."

Mot denna bakgrund anser revisorerna att kommunstyrelsen bör överväga på vilket sätt önskvärda ändringar i lagstiftningen bör föras fram till lagstiftaren. Revisorerna vill dock, i likhet med stadsbyggnadsnämndens handikappråd, erinra om att nuvarande lagstiftning inte hindrar staden att utöva tillsyn och kontroll. För att klargöra denna fråga ytterligare anser revisorerna att kommunstyrelsen även bör överväga att i samråd med stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden samt socialtjänstnämnden se över hur stadens kontroll och tillsynsmöjligheter kan förbättras inom gällande lagstiftning.

Revisorerna anser vidare att det är otillfredsställande att alla nämnder och styrelser inte har lokala handikapplaner samt att formerna för samverkan med handikappråden måste utvecklas.

Revisorerna har överlämnat rapporten till kommunstyrelsen för yttrande senast före december månads utgång år 2003.

Rapport om individuella insatser

Personlig assistans till funktionshindrade (Rapport nr 2/2003)

Revisionskontoret har under hösten 2002 granskat biståndsbedömning och de administrativa rutinerna för verksamheten personlig assistans till funktionshindrade enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och lagen om assistansersättning (LASS) samt den hjälp som ges under assistansliknade former enligt socialtjänstlagen (SoL). Syftet var att bedöma möjligheterna att effektivisera handläggningen.

Granskningen visade att behovet av personlig assistans utreds och tillgodoses i rimlig tid av stadsdelsnämnderna, medan försäkringskassans beslut tar betydligt längre tid.

Revisorerna betonade vikten av att nämnderna belyser möjligheterna att åstadkomma rationaliseringar/förenklningar vad gäller biståndsbedömning och stadsbidragshantering inom det nuvarande regelverkets ram. Man konstaterade dock att nuvarande regler är komplicerade och en översyn av lagstiftningen efterlyses. Revisorerna betonade även att staden och försäkringskassan gemensamt bör utreda hur kontrollen av den privata assistansverksamheten kan förbättras.

Rapport om samverkan

Samverkan i stödet till psykiskt funktionshindrade i Stockholms stad - Slutrapport (Rapport nr 17/2001)

Rapporten behandlar samverkan mellan kommunens socialtjänst och landstingets psykiatri ur olika aspekter. I rapporten redovisar revisorerna i Stockholms stad och Stockholms läns landsting sina gemensamma slutsatser och rekommendationer.

Det mest påfallande resultatet av granskningen var att psykiatrin och socialtjänsten beskrev samverkanssituationen ur skilda perspektiv, vilket ger sinsemellan mycket olika bilder av "verkligheten". Revisorerna konstaterade att denna brist på samsyn försvårar samverkan och att detta sannolikt får negativa konsekvenser för de psykiskt funktionshindrades möjligheter till ett effektivt stöd.

I granskningen framförde både brukare, anhöriga och personal synpunkter på att det finns allvarliga brister i infrastrukturen, t ex brist på olika former av stödboenden, otillräcklig tillgång till psykoterapi, för få platser på behandlingshem. Detta kan tyda på att infrastrukturen (resurser/stödformer) inte är tillräckligt utbyggd. Framför allt förefaller det som om resurserna inte täcker behoven för de svårast sjuka och inte heller i situationer när en person blir tillfälligt sämre.

Revisorerna konstaterade att uppdraget att samverka utifrån ett helhetsperspektiv med den enskildes behov i centrum ställer stora krav både på socialtjänsten och psykiatrin såväl på verksamhetsnivå som på huvudmannanivå (politisk nivå).

Bilaga 3

En kort sammanfattning av handikappolitiken på det internationella och nationella planet

FN:s 22 standardregler

FN:s generalförsamling antog år 1993 enhälligt ett förslag om internationella standardregler för personer med funktionshinder. *FN:s 22 standardregler* uttrycker tydliga principiella ståndpunkter när det gäller rättigheter, möjligheter och ansvar. Reglerna ger också konkreta förslag om hur ett land kan undanröja hinder för personer med funktionshinder och skapa ett tillgängligt samhälle med delaktighet och jämlikhet.

Nationell handlingsplan för handikappolitiken

Sveriges riksdag och regering har ställt sig bakom FN:s standardregler och har dessa som utgångspunkt för det handikappolitiska arbetet. Riksdagen antog år 2000 en ny handikapplan, *Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79)*. I handlingsplanen anges nationella mål och konkreta åtgärder för den svenska handikappolitiken.

De nationella målen är följande:

- En samhällsgemenskap med mångfald som grund
- Ett samhälle utformat så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet
- Jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Det handikappolitiska arbetet ska särskilt inriktas på att

- identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionshinder
- förebygga och bekämpa diskriminering mot personer med funktionshinder
- ge barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Generella och individuella insatser

Levnadsvillkoren för personer med funktionshinder beror i hög grad på hur samhället är utformat. För att de handikappolitiska målen om full delaktighet i samhällslivet för personer med funktionshinder ska uppnås krävs såväl generella som individuella insatser.

Generella insatser kan bl a inriktas på att skapa god fysisk tillgänglighet i bostadsområden, på allmänna platser och i lokaler samt till allmänna kom-

munikationer. En förutsättning för att personer med funktionshinder ska kunna bo som andra är att den fysiska miljön görs tillgänglig.

Plan- och bygglagen (1987:10), PBL ställer krav på att hänsyn måste tas till de funktionshindrades behov när den fysiska miljön i och nära bostäder utformas. Efter en lagändring (17 kap. 21 a § PBL) år 2001 ställs krav på undanröjande av enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser. Dessa hinder ska vara avhjälpna senast till utgången av år 2010. Boverket har utarbetat föreskrifter och allmänna råd som gäller från och med den 1 december 2003 om undanröjande av enkelt avhjälpna hinder (BFS 2003:19).

Tillgänglighet kan även ses i vidare bemärkelse och handlar då om att skapa tillgång till anpassad information i olika medier och om att ge möjlighet till delaktighet i olika samhälleliga sammanhang. Generella insatser kan också vara att påverka människors attityder till och bemötande av personer med funktionshinder.

Utveckling av generella insatser stärker enskilda människors självständighet och möjligheter till inflytande och delaktighet och kan därmed innebära att behovet av individuella insatser minskar.

Generella insatser räcker dock inte för att tillgodose enskilda människors behov av stöd, service och omvårdnad. Därför behövs även individuella insatser som utgår från den enskildes funktionshinder och behov. Kommuner och landsting ansvarar i första hand för dessa insatser.

Individuella insatser regleras framför allt i socialtjänstlagen (2001:453), SoL samt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Bostad med särskild service för personer med funktionshinder t ex regleras både i SoL och LSS. Andra lagar med anknytning till området är lagen (1993:389) om assistansersättning, LASS, hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL samt förvaltningslagen (1986:223), FL.

I lagen (1992:1574) om bostadsanpassning regleras kommunens skyldighet att betala ut bostadsanpassningsbidrag. Bidraget ger möjlighet för den enskilde att göra de individuella anpassningar av bostaden och närmiljön som den enskilde behöver.

Handikappombudsmannen (HO)

Den statliga handikappombudsmannen (HO) har till uppgift att utvärdera de åtgärder som vidtas för att förverkliga FN:s standardregler i Sverige. Ombudsmannen redovisar sina synpunkter i en årlig rapport till regeringen.

Handikappombudsmannen konstaterade i en av sina rapporter att Sverige har varit ett föregångsland inom vissa områden och särskilt inom lagstiftningsområdet. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och lagen

om assistansersättning (LASS) har haft stor betydelse för att människor med omfattande funktionshinder ska kunna få så bra livsvillkor som möjligt. Lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder är en principiellt viktig lag då den utgår ifrån att personer med funktionshinder har samma rättigheter som andra och inte får diskrimineras på grund av sitt funktionshinder.

Handikappombudsmannen har dock kritiserat Sverige för att inte helt uppfylla FN:s standardregler. Kritiken gäller bl a kommunernas tillämpning av standardreglerna när det gäller tillgängligheten. Ett annat område är att kommuner inte verkställer domar som går emot dem.

Bilaga 4: Sanktionsavgifter - hur går det till (fr o m den 1 juli 2002 efter ändringar i SoL och LSS)

Den enskilde	Stadsdelsnämnden (SDN)	Länsstyrelse (Lst)	Länsrätten (LR)	Kammarrätten (KR)
Den enskilde ansöker om bistånd och/eller insats enligt SoL och LSS				
	Nämnden avslår ansökan <i>T</i> ex med motiveringen att nämnden inte kan verkställa ett positivt beslut inom tre månader (enligt riktlinjer)			
Den enskilde överklagar till länsrätten (inom 3 veckor)	Överklagan lämnas till nämnden som gör sk rättsprövning och rättar beslut som fattats på felaktiga grunder Nämnden skickar överklagan vidare till länsrätten			
			Dom 1 Länsrätten bifaller överklagan dvs den enskilde har rätt till ansökt bistånd/insats	
	<u>Alt 1</u> Nämnden verkställer länsrättens dom <u>Alt 2</u> Nämnden verkställer <u>inte</u> länsrättens dom			
		Länsstyrelsen följer upp ärendet och begär uppgifter från nämnden med anledning av domen		
	Nämnden svarar länsstyrelsen och redogör för hur ärendet ligger till	<u>Alt 1</u> Länsstyrelsen är nöjd med nämndens svar och avslutar ärendet		

Den enskilde	Stadsdelsnämnden (SDN)	Länsstyrelse (Lst)	Länsrätten (LR)	Kammarrätten (KR)
		<p><u>Alt 2</u> (domen ej verkställd) Länsstyrelsen ansöker hos länsrätten att staden/SDN åläggs att betala en särskild avgift</p> <p>Länsstyrelsen lämnar i sin ansökan ett förslag till avgift. Avgiften fastställs som lägst till 10 000 kr och högst till 1 miljon kronor</p>		
			Länsrätten begär ett yttrande från nämnden	
	Nämnden lämnar ett yttrande till länsrätten och anger orsaker till att domen inte har verkställts			
	Domstolstrots avvisas			
		<p>Länsstyrelsen lämnar ett yttrande till länsrätten med anledning av nämndens yttrande.</p> <p>Länsstyrelsen tar ställning till om nämnden har framfört några omständigheter som medför att länsstyrelsen har anledning att ändra sin ansökan om sanktionsavgift</p>	Länsrätten begär ett yttrande från länsstyrelsen	

Den enskilde	Stadsdelsnämnden (SDN)	Länsstyrelse (Lst)	Länsrätten (LR)	Kammarrätten (KR)
			<p>Dom 2 Länsrätten gör en bedömning och avkunnar sin dom. Domskäl anges</p> <p><u>Alt A</u> Länsrätten ålägger staden att till staten betala en sanktionsavgift</p> <p>Länsstyrelsen utkräver att avgiften betalas</p> <p><u>Alt B</u> Länsrätten avslår länsstyrelsens ansökan</p>	
	<p><u>Alt 1</u> Nämnden verkställer länsrättens dom 1</p> <p><u>Alt 2</u> Nämnden verkställer <u>inte</u> länsrättens dom 1</p>			
		<p>Länsstyrelsen ansöker om ny avgift om staden fortsättningsvis underlåter att följa länsrättens dom 1</p> <p>Samma procedur från länsstyrelsens uppföljning av verkställighet till en ny dom i länsrätten om sanktionsavgift</p>		

Den enskilde	Stadsdelsnämnden (SDN)	Länsstyrelse (Lst)	Länsrätten (LR)	Kammarrätten (KR)
	ÖVERKLAGAN			
	Nämnden överklagar länsrättens dom till kammarrätten och begär prövningstillstånd (skrivelsen lämnas till länsrätten)			
				<p><u>Alt 1</u> Kammarrätten meddelar inte prövningstillstånd</p> <p>Länsrättens dom 2 står fast</p> <p><u>Alt 2</u> Kammarrätten meddelar prövningstillstånd</p> <p>Dom 3 Kammarrätten avkunnar en dom om sanktionsavgift</p>

Bilaga 5

Beslut om bistånd och insatser

Bistånd enligt SoL - ingen absolut rätt

I 4 kap. 1 § SoL regleras rätten till bistånd. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en *skälig levnadsnivå*. Biståndet kan bestå av:

- Permanent boende i särskild boendeform/bostad med särskild service
- Korttidsboende i särskild boendeform
- Hjälp i hemmet
- Dagverksamhet
- mm

Insatser enligt LSS - en ovillkorlig rätt

LSS är en rättighetslag som ger en person med funktionshinder rätt till en rad insatser. En förutsättning är att personen bedöms tillhöra personkretsen. Efter det ska konstateras att den enskilde är i behov av insatsen och att behovet inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom de särskilda insatserna i LSS tillförsäkras *goda levnadsvillkor*.

Personkrets 1 omfattas av personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd och personkrets 2 av personer som i vuxen ålder fått en hjärnskada med begåvningsmässigt funktionshinder som följd. Personkrets 3 omfattas av personer med varaktiga och omfattande fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på åldrande. Personkrets 3 inriktas på varaktiga svårigheter i den dagliga livsföringen medan personkrets 1-2 är diagnosstyrda.

I 9 § LSS p 1-10 regleras vilka insatser som är möjliga att bevilja. Insatserna omfattar följande:

1. Rådgivning och personligt stöd (i Stockholms län ansvarar landstinget primärt för denna insats)
2. Personlig assistent eller ersättning för personlig assistent
3. Ledsagarservice
4. Kontaktperson
5. Avlösarservice
6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov
8. Familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar
9. Bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
10. Daglig verksamhet (endast för personkrets 1 och 2)

REVISIONSKONTORET

Bilaga 6

Oktober 2003

Frågeformulär om nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd och insatser enligt SoL och LSS inom omsorgen om funktionshindrade

Frågorna besvaras genom att sätta ett kryss i rutan för det svarsalternativ som stämmer bäst. Om svarsalternativen inte stämmer eller om Du har andra synpunkter ber vi Dig kommentera med egna ord ett avsnitt eller ett påstående på slutet av frågeformuläret.

Vi vill ha det ifyllda formuläret tillgängligt **senast tisdagen den 21 oktober 2003**. Svaret skickas till *Elisabeth Englund, Revisionskontoret* i första hand med internpost. Vår postadress är: Revisionskontoret, Stadshuset, 105 35 Stockholm.

Om Du har frågor kan Du ringa Ulla Pöljö (tel. 508 29 442), Elisabeth Englund (tel. 508 29 497) eller Eva Lundberg (tel. 508 29 437). Vi kan också nås via GroupWise.

SDN:

Avdelning och enhet:

Uppgiftslämnare:

Befattning:

Telefon:

	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt	Vet ej
--	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------	--------

Avslag

1. Beslut om avslag överklagas sällan
1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐

Verkställighet

Rimlig tid 3 mån enligt riktlinjer

2. Förvaltningen kan verkställa beslut om bistånd och insatser inom rimlig tid
1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐
3. Förvaltningen kan verkställa beslut om kontaktperson inom rimlig tid
1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐
4. Förvaltningen kan verkställa beslut om bostad med särskild service inom rimlig tid
1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐
5. Nämnden löper liten risk för att bli ålagd sanktionsavgifter
1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐

Acceptans från den sökande

6. Personen accepterar ofta förvaltningens förslag till verkställighet
1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐
7. Personen accepterar ofta förvaltningens förslag till kontaktperson
1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐
8. Personen accepterar ofta förvaltningens förslag till bostad med särskild service
1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐
-

	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt	Vet ej
--	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------	--------

Behovsinventeringar

9. Förvaltningen bedriver aktivt uppsökande verksamhet	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
10. Förvaltningen inventerar regelbundet aktuella behov	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Planering

11. Nämnden/förvaltningen har god planering/framförhållning för att tillgodose framtida behov av bistånd och insatser	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
12. Nämnden/förvaltningen har god planering/framförhållning för att tillgodose framtida behov av bostad med särskild service	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
13. Nämnden/förvaltningen deltar aktivt i sökandet efter lämplig mark för nybyggnation för gruppbofasta och servicebofasta mm	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
14. Nämnden/förvaltningen deltar aktivt i planering och utformning av gruppbofasta och servicebofasta i såväl ny som befintlig bebyggelse	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
15. Nämnden/förvaltningen har i sin planering god samverkan med landstinget samt andra samhällsorgan och organisationer	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

1. *Phragmites australis* (Common Reed)
 2. *Scirpus atrovirens* (Black Great Reed)
 3. *Scirpus americanus* (Common Bulrush)
 4. *Phragmites communis* (Common Reed)
 5. *Scirpus setaceus* (Common Bulrush)
 6. *Phragmites australis* (Common Reed)
 7. *Scirpus atrovirens* (Black Great Reed)
 8. *Scirpus americanus* (Common Bulrush)
 9. *Phragmites communis* (Common Reed)
 10. *Scirpus setaceus* (Common Bulrush)

Vad kan staden göra för att förbättra bostadsfrågan för funktionshindrade?

.....

.....

.....

.....

.....

Bilaga 7: Nämndens möjligheter att verkställa beslut om bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS inom omsorgen om funktionshindrade

Påstående	Medel- värde	Stämmer inte alls (1)	Stämmer ganska dåligt (2)	Stämmer ganska bra (3)	Stämmer helt (4)	Vet ej (0)	Andel svar Stämmer inte alls och Stämmer- ganska dåligt
Avslag							
Beslut om avslag överklagas sällan	2,5	6%	39%	56%			44%
Verkställighet							
Förvaltningen kan verkställa beslut om bistånd och insatser inom rimlig tid	3,1		11%	72%	17%		11%
Förvaltningen kan verkställa beslut om kontaktperson inom rimlig tid	2,3	11%	50%	33%	6%		61%
Förvaltningen kan verkställa beslut om bostad med särskild service inom rimlig tid	2,0	28%	50%	17%	6%		78%
Nämnden löper liten risk för att bli ålagd sanktionsavgifter	2,7		39%	28%	17%	17%	39%
Acceptans från den sökande							
Personen accepterar ofta förvaltningens förslag till verkställighet	3,4			61%	39%		
Personen accepterar ofta förvaltningens förslag till kontaktperson	3,2		6%	67%	22%	6%	6%
Personen accepterar ofta förvaltningens förslag till bostad med särskild service	2,9		17%	72%	6%	6%	17%
Behovsinventeringar							
Förvaltningen bedriver aktivt uppsökande verksamhet	1,7	50%	33%	17%			83%
Förvaltningen inventerar regelbundet aktuella behov	3,1	6%	11%	50%	33%		17%
Planering							
Nämnden/förvaltningen har god planering/ framförhållning för att tillgodose framtida behov av bistånd och insatser	2,9	6%	6%	78%	11%		11%
Nämnden/förvaltningen har god planering/framförhållning för att tillgodose framtida behov av bostad med särskild service	2,9	6%	17%	61%	17%		22%
Nämnden/förvaltningen deltar aktivt i sökandet efter lämplig mark för nybyggnation för gruppbo- städer och servicebostäder	3,5	6%	6%	22%	61%	6%	11%
Nämnden/förvaltningen deltar aktivt i planering och utformning av gruppbo- städer och servicebostäder i såväl ny som befintlig bebyggelse	3,7	6%		11%	83%		6%
Nämnden/förvaltningen har i sin plane- ring god samverkan med landstinget samt andra samhällsorgan och organi- sationer	2,6	11%	33%	39%	17%		44%

REVISIONSKONTORET

Enkäter

Enkät 1 - Förekomst av ej verkställda beslut och domar samt beslut om avslag trots bedömt behov

Enkät 2 - Ej verkställt BESLUT 1 oktober 2003

Enkät 3 - Ej verkställd DOM 1 oktober 2003

Enkät 4 - AVSLAG trots bedömt behov under perioden 1 januari 2002 till och med 1 oktober 2003

Vi vill ha de ifyllda enkäterna tillgängliga **senast tisdagen den 21 oktober 2003**. Svaret skickas till *Elisabeth Englund, Revisionskontoret* i första hand med internpost. Vår postadress är: Revisionskontoret, Stadshuset, 105 35 Stockholm.

Om Du har frågor kan Du ringa Ulla Pöljö (tel. 508 29 442) eller Elisabeth Englund (tel. 508 29 497). Vi kan också nås via GroupWise.

Tack för Ditt svar!

Förekomst av ej verkställda beslut och domar samt beslut om avslag trots bedömt behov

Avser personer med funktionshinder

Enkäten besvaras av alla stadsdelförvaltningar

SDN	
Kontaktperson	
Telefon	E-post

Ej verkställda BESLUT (enligt 4 kap. 1 § SoL eller 9 § LSS)

Var alla beslut om bistånd/insatser helt verkställda den 1 oktober 2003?

☐ Ja

☐ Nej —————> Fyll i enkät nr 2 = ej verkställt beslut

Ej verkställda DOMAR (avseende 4 kap. 1 § SoL eller 9 § LSS)

Var alla domar avseende beslut om bistånd/insatser helt verkställda den 1 oktober 2003?

☐ Ja

☐ Nej —————> Fyll i enkät nr 3 = ej verkställd dom

AVSLAGSBESLUT (avseende 4 kap. 1 § SoL eller 9 § LSS)

Har några avslagsbeslut fattats under perioden 1 januari 2002 t o m 1 oktober 2003 trots att behov bedömts föreligga?

☐ Ja —————> Fyll i enkät nr 4 = avslagsbeslut

☐ Nej

Ej verkställt BESLUT - helt eller delvis
1 oktober 2003

Avser personer med funktionshinder

Anvisningar

- Enkäten avser beslut om bistånd enligt **4 kap. 1 § SoL** eller beslut om insats enligt **9 § LSS** som inte var verkställt den 1 oktober 2003.
- Redovisa endast ett ej verkställt beslut på varje blankett.
- Redovisa varje beslut om bistånd eller insats som inte var verkställt den 1 oktober 2003, även om det finns en näraliggande fastställd tidpunkt för verkställighet.
- Redovisa även beslut som var verkställt endast till viss del.

SDN	
Kontaktperson	
Telefon	E-post

1. Beslutet Uppgifterna skall avse endast ett beslut!

Datum för beslutet:

Ar Mån Dag

Var beslutet inte alls verkställt eller endast till viss del verkställt den 1 oktober 2003?

☐ Ja, till viss del

☐ Nej, inte till någon del

Finns en fastställd tidpunkt angiven för verkställighet av beslutet? ☐ Ja ☐ Nej

Om ja → Ange tidpunkt för verkställighet:

Ar Mån Dag

2. Person som beslutet avser

Personnummer <div> <div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> </div> <div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> </div> <div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> </div> <div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> </div> <div>—</div> <div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> <div><input type="text"/></div> </div> </div> <div> <div>Ar</div> <div>Mån</div> <div>Dao</div> </div>	Kön ☐ kvinna ☐ man
---	--

3. Ej verkställt beslut om bistånd/insats

Avser det ej verkställda beslutet bistånd enligt SoL eller insats enligt LSS?

☐ **Bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL**

Ange ej verkställt beslut om bistånd:
Flera svarsalternativ är möjliga!

- ☐ Permanent boende i särskild boendeform/
bostad med särskild service
- ☐ Korttidsboende i särskild boendeform
- ☐ Hjälp i hemmet
- ☐ Dagverksamhet
- ☐ Annat – ange vad

.....
.....
.....

☐ **Insats enligt 9 § LSS**

Ange ej verkställt beslut om insats:
Flera svarsalternativ är möjliga!

- ☐ Rådgivning och annat personligt stöd
- ☐ Personlig assistans
- ☐ Ledsagarservice
- ☐ Kontaktperson
- ☐ Avlösarservice
- ☐ Korttidsvistelse utanför hemmet
- ☐ Korttidsstillsyn för barn över 12 år
- ☐ Familjehem eller bostad med särskild
service för barn och ungdom
- ☐ Bostad med särskild service för vuxna
eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- ☐ Daglig verksamhet

4. Bistånd/insats/stöd i avvaktan på att beslutet skall verkställas

Får/fick den enskilde annat bistånd/stöd eller annan insats i avvaktan på beslutets verkställighet?

☐ Nej

☐ Ja

→ Ange vilket bistånd/stöd eller vilken/vilka insatser:

.....
.....

5. Anledning till att beslutet inte var verkställt den 1 oktober 2003

☐ Stadsdelen kan inte tillhandahålla biståndet/insatsen →

Ange orsak:

☐ Lämplig bostad/plats/annan insats saknas

☐ Personal/uppdragstagare saknas

☐ Annan orsak – ange vad:

.....

☐ Den enskilde har tackat nej till erbjudet bistånd/insats →

Ange orsak:

.....

☐ Annan anledning →

Ange orsak:

Ej verkställd DOM - helt eller delvis 1 oktober 2003

Avser personer med funktionshinder

Anvisningar

- Enkäten avser dom gällande bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL eller dom gällande insats enligt 9 § LSS som inte var verkställd den 1 oktober 2003.
- Redovisa endast en dom på varje blankett.
- Redovisa varje dom avseende bistånd eller insats som inte var verkställd den 1 oktober 2003, även om det finns en näraliggande fastställd tidpunkt för verkställighet.
- Redovisa även dom som var verkställd endast till viss del.

SDN	
Kontaktperson	
Telefon	E-post

1. Domen Uppgifterna skall avse endast en dom!

Datum för domen:

Ar Mån Dag

Var domen inte alls verkställd eller endast till viss del verkställd den 1 oktober 2003?

☐ Ja, till viss del

☐ Nej, inte till någon del

Finns en fastställd tidpunkt angiven för verkställighet av domen? ☐ Ja ☐ Nej

Om ja → Ange tidpunkt för verkställighet:

Ar Mån Dag

2. Person som domen avser

Personnummer Ar Mån Dag	Kön ☐ kvinna ☐ man
--	--

3. Ej verkställd dom

Avser den ej verkställda domen bistånd enligt SoL eller insats enligt LSS?

☐ Bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL

Ange ej verkställd dom avseende bistånd:
Flera svarsalternativ är möjliga!

- ☐ Permanent boende i särskild boendeform/
bostad med särskild service
- ☐ Korttidsboende i särskild boendeform
- ☐ Hjälp i hemmet
- ☐ Dagverksamhet
- ☐ Annat – ange vad

.....
.....
.....

☐ Insats enligt 9 § LSS

Ange ej verkställd dom avseende insats:
Flera svarsalternativ är möjliga!

- ☐ Rådgivning och annat personligt stöd
- ☐ Personlig assistans
- ☐ Ledsagarservice
- ☐ Kontaktperson
- ☐ Avlösarservice
- ☐ Korttidsvistelse utanför hemmet
- ☐ Korttidstillsyn för barn över 12 år
- ☐ Familjehem eller bostad med särskild
service för barn och ungdom
- ☐ Bostad med särskild service för vuxna
eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- ☐ Daglig verksamhet

4. Bistånd/insats/stöd i avvaktan på att domen skall verkställas

Får/fick den enskilde annat bistånd/stöd eller annan insats i avvaktan på domens verkställighet?

☐ Nej

☐ Ja

→ Ange vilket bistånd/stöd eller vilken/vilka insatser:

.....
.....

5. Anledning till att domen inte var verkställd den 1 oktober 2003

☐ Stadsdelen kan inte tillhandahålla biståndet/insatsen →

Ange orsak:

☐ Lämplig bostad/ plats/annan insats saknas

☐ Personal/uppdragstagare saknas

☐ Annan orsak – ange vad:

.....

☐ Den enskilde har tackat nej till erbjudet bistånd/insatser →

Ange orsak:

.....

☐ Annan anledning →

Ange orsak:

AVSLAG

trots bedömt behov under perioden 1 januari 2002 t o m 1 oktober 2003

Avser personer med funktionshinder

Anvisningar

- Enkäten avser beslut under perioden 1 januari 2002 t o m 1 oktober 2003, enligt 4 kap. 1 § SoL eller 9 § LSS, där avslag givits trots att behov har bedömts föreligga då beslutet fattades.
- Redovisa endast ett avslagsbeslut på varje blankett.
- Redovisa även avslagsbeslut som senare har överklagats eller där sökta bistånd/insatser senare har helt eller delvis beviljats.

SDN	
Kontaktperson	
Telefon	E-post

1. Avslagsbeslutet *Uppgifterna skall avse endast ett beslut!*

Datum för avslagsbeslutet:	<input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>	
	År	Mån	Dag	
Är avslagsbeslutet överklagat? ☐ Ja ☐ Nej ☐ Vet ej				

2. Person som beslutet avser

Personnummer <div style="display: flex; align-items: center; gap: 10px;"> <div style="display: flex; gap: 5px;"> <input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/> </div> <div style="display: flex; gap: 5px;"> <input type="text"/><input type="text"/> </div> <div style="display: flex; gap: 5px;"> <input type="text"/><input type="text"/> </div> <div style="font-size: 24px;">—</div> <div style="display: flex; gap: 5px;"> <input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 5px;"> År Mån Dag </div>	Kön ☐ kvinna ☐ man
---	--

3. Avslagsbeslut trots bedömt behov, gällande bistånd eller insats

Avser avslagsbeslutet bistånd enligt SoL eller insats enligt LSS?

☐ Bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL

Ange det sökta bistånd som avslagits:
Flera svarsalternativ är möjliga!

- ☐ Permanent boende i särskild boendeform/
bostad med särskild service
 - ☐ Korttidsboende i särskild boendeform
 - ☐ Hjälp i hemmet
 - ☐ Dagverksamhet
 - ☐ Annat – ange vad
-
-
-

☐ Insats enligt 9 § LSS

Ange den sökta insats som avslagits:
Flera svarsalternativ är möjliga!

- ☐ Rådgivning och annat personligt stöd
- ☐ Personlig assistans
- ☐ Ledsagarservice
- ☐ Kontaktperson
- ☐ Avlösarservice
- ☐ Korttidsvistelse utanför hemmet
- ☐ Korttidstillsyn för barn över 12 år
- ☐ Familjehem eller bostad med särskild
service för barn och ungdom
- ☐ Bostad med särskild service för vuxna
eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- ☐ Daglig verksamhet

4. Annat bistånd/insats/stöd

Får/fick den enskilde annat bistånd/stöd eller annan insats istället för det som avslagits trots bedömt behov?

☐ Nej

☐ Ja

→ Ange vilket bistånd/stöd eller vilken/vilka insatser:

.....

.....

5. Anledning till att beslut om bistånd/insats avslagits, trots bedömt behov

☐ Stadsdelen kan inte tillhandahålla
biståndet/insatsen →

Ange orsak:

☐ Lämplig bostad/ plats/ annan insats saknas

☐ Personal/uppdragstagare saknas

☐ Annan orsak – ange vad:

.....

☐ Annan anledning →

Ange orsak:

Bilaga 9a

Översikt av enkätsvaren per den 1 oktober 2003

Stadsdelsnämnd	Ej verkställda beslut		Ej verkställda domar		Totalt	Avslagsbeslut	
	Insatser enl LSS	Bistånd enl SoL	Insatser enl LSS	Bistånd enl SoL		Insatser enl LSS	Bistånd enl SoL
Bromma	2		1		3		
Enskede-Årsta	1		1		2		
Farsta	3				3	2	
Hägersten			2		2	2	
Hässelby-Vällingby	4			1	5		5
Katarina-Sofia	4				4		
Kista	2		1		3	1	
Kungsholmen			2		2		
Liljeholmen	3	7	3	1	14	1	
Maria-Gamla stan	20				20	2	
Normalm	3				3	1	
Rinkeby			1		1		
Skarpnäck	17	2			19		
Skärholmen	13	3			16		
Spånga-Tensta			2		2		
Vantör	4				4		
Älvsjö	17	6			23	3	
Östermalm	2		2		4	1	
Staden totalt	95	18	15	2	130	13	5

Bilaga 9b:1-1

Antal LSS-beslut som inte var verkställda den 1 oktober 2003

Stadsdelsnämnd	9§2	9§3	9§4	9§5	9§6	9§7	9§8	9§9	9§10	Totalt
Bromma			2							2
Enskede-Årsta								1		1
Farsta		1	1		1					3
Hägersten										0
Hässelby-Vällingby		3	1							4
Katarina-Sofia			4							4
Kista			2							2
Kungsholmen										0
Liljeholmen			1					2		3
Maria-Gamla stan			19						1	20
Normalm			3							3
Rinkeby										0
Skarpnäck		1	15		1					17
Skärholmen			13							13
Spånga-Tensta										0
Vantör			4							4
Älvsjö ¹⁾	1	5	6	1	3			1		17
Östermalm			2							2
Staden totalt	1	10	73	1	5	0	0	4	1	95

¹⁾ Två personer har två olika beslut

LSS: 9§2 Personlig assistans, 9§3 Ledsagarservice, 9§4 Kontaktperson, 9§5 Avlösarservice, 9§6 Korttidsvistelse, 9§7 Korttidsstillsyn, 9§8 Bostad för barn och ungdom, 9§9 Bostad för vuxna, 9§10 Daglig verksamhet

9§1 Rådgivning och stöd - landstinget är primärt ansvarig för denna insats

Bilaga 9b:1-2

Antal SoL-beslut som inte var verkställda den 1 oktober 2003

Stadsdelsnämnd	Bostad ¹⁾	Boende- stöd ²⁾	Kontakt- person	Personligt stöd ³⁾	Ledsagar- service	Korttids- vistelse	Dagverk- samhet	Totalt
Liljeholmen	1	1	3	2				7
Skarpnäck					1	1		2
Skärholmen			3					3
Älvsjö		1	3	1			1	6
Staden totalt	1	2	9	3	1	1	1	18

¹⁾ Permanent boende i särskild boendeform/bostad med särskild service

²⁾ Även hjälp i hemmet

³⁾ Hemtjänst i assistansliknande former, personligt utformat stöd

Bilag 9b:2

Antal domar som inte var verkställda den 1 oktober 2003

Stadsdelsnämnd	Insatser enl LSS		Bistånd enl SoL ¹⁾	Totalt
	Bostad för vuxna	Kontaktperson		
Bromma	1			1
Enskede-Årsta	1			1
Farsta				0
Hägersten	2			2
Hässelby-Vällingby			1	1
Katarina-Sofia				0
Kista	1			1
Kungsholmen	2			2
Liljeholmen ²⁾	3		1	4
Maria-Gamla stan				0
Norrmalm				0
Rinkeby	1			1
Skarpnäck				0
Skärholmen				0
Spånga-Tensta	2			2
Vantör				0
Älvsjö				0
Östermalm	2			2
Staden totalt	15	0	2	17

¹⁾ Bostad med särskild service
Boendestöd, personligt utformat stöd i hemmet

²⁾ Ett ärende både SoL och LSS

Bilaga 9b:3

Antal avslag trots bedömt behov under perioden 1 januari 2002 till och med 1 oktober 2003

Stadsdelsnämnd	Insatser enl LSS					Bistånd enl SoL ¹⁾	Totalt
	Personlig assistans	Ledsagar-service	Kontakt-person	Bostad för vuxna	Andra LSS-insatser ²⁾		
Bromma							0
Enskede-Årsta							0
Farsta				2			2
Hägersten				2			2
Hässelby-Vällingby ³⁾						5	5
Katarina-Sofia							0
Kista				1			1
Kungsholmen							0
Liljeholmen				1			1
Maria-Gamla stan		1		1			2
Norrmalm				1			1
Rinkeby							0
Skarpnäck							0
Skärholmen							0
Spånga-Tensta							0
Vantör							0
Älvsjö	1		1		1		3
Östermalm				1			1
Staden totalt	1	1	1	9	1	5	18

¹⁾ Bostad med service, korttidsboende, hemtjänst i assistansliknande former, dagverksamhet

²⁾ Avlösarservice (även kontaktperson samma person)

³⁾ Avser endast år 2003

Bilaga 10

Förkortningar

Lagar

FL	Förvaltningslagen (1986:223)
HSL	Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)
KL	Kommunallagen (1991:900)
LASS	Lagen (1993:389) om assistansersättning
LSS	Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
PBL	Plan- och bygglagen (1987:10)
SoL	Socialtjänstlagen (2001:453)

Övrigt

BFS	Boverkets författningssamling
FO	Funktionshinderombudsman i Stockholm
HO	Handikappombudsman
JO	Justitieombudsman
KF	Kommunfullmäktige
KHR	Kommunstyrelsens handikappråd i Stockholm
KR	Kammarrätten
KS	Kommunstyrelsen
LR	Länsrätten
Lst	Länsstyrelsen
SDN	Stadsdelsnämnd
SOSFS	Socialstyrelsens författningsförsamling
SoS	Socialstyrelsen
SotN	Socialtjänstnämnden i Stockholm

